

Şefaât Etmek

Şefaatin lügat manası yardımcı olmak, aracı olmak ve kayırmaktır. İstilahî manası ise Allah'ın izniyle, peygamberlerin, sâlih kulların, Kur'ân'ın ve diğer şefaât edeceklerin âhirette, mu'min kullara ve günahkârlara, affedilmeleri için aracı olmaları ve yüksek mertebelere ermeleri için Allah'a niyaz etmeleridir. Şefaâtle ilgili olarak şu meselelere değinilecektir:

Birinci Mesele: Şefaatin şartları

Şefaatin kabul edilmesi için aşağıdaki şartların birlikte bulunmaları gerekmektedir. Yoksa şefaât kabul edilmez.

Allahu Teâlâ'nın, şefaât edecek kimseye, şefaât etmesi için izin vermesi

Zira aslında şefaât etme yalnız Allahu Teâlâ'nın yetkisindedir. Eğer O, peygamberlere, şehidlere, sâlih kullara, meleklerle, şefaâtçi olmaları için izin verirse şefaâtçi olurlar, yoksa olamazlar.

a. Şefaatin, aslında yalnız Allahu Teâlâ'ya ait olduğunu beyan eden naslar:

Yüce Mevlâ şöyle buyurmuştur: **“(Ey Muhammed!) Sen onlara şöyle de: ‘Her türlü şefâat Allah’a aittir. Göklerin ve yerin mülkü Allah’ındır. Sonra Ona döndürüleceksiniz’”**[1]

“...Allah’tan başka ne bir dostunuz, ne de bir şefaâtçiniz vardır. Hiç düşünmez misiniz?”[2]

“Rableri’nin huzurunda toplanacaklarından korkanları Kur’ânla uyar. Onlar için Allah’tan başka ne bir dost ne de bir şefâatçi vardır. Gerekir ki Allah’tan korkarlar.”[3]

“...(O gün) Dünya hayatının aldattığı kimsenin, Allah’tan başka ne bir dostu ne de bir şefâatçisi vardır...”[4]

b. Allah'ın izin verdiği kimselerin de şefaâtçi olacaklarını beyan eden naslar: Allahu Teâlâ buyuruyor ki: **“O gün, Rahmân olan Allah’tan izin alandan başka kimse şefâatte bulunamayacaktır.”**[5]

“O gün, Rahmân olan Allah’ın izin verdiği ve konuşmasına rıza gösterdiği kimseden başkasının şefâati fayda vermeyecektir.”[6]

“...Allah’ın izni olmadan Onun katında kim şefâat edebilir? ...”[7]

“...Hiç kimse Allah’ın izni olmadıkça şefâatçi olamaz...”[8]

“Onların Allah’tan başka taptıkları ilâhlar kimseye şefâatte bulunamayacaktır. Ancak bilerek hak ile şahidlik edenler bunun dışındadır.”[9]

Allahu Teâlâ’nın, şefaât edilecek kimseye, şefaât edilmesi için izin vermesi

Eğer Allahu Teâlâ, kendisine şefaât edilecek kimseye, şefaât edilmesi için izin vermezse ve ondan razı olmazsa şefaât yapılamaz, yapılsa da fayda vermez. Bu hususta Yüce Mevlâ şöyle buyurmuştur:

“Allah meleklerin geçmişlerini de geleceklerini de bilir. O melekler ancak Allah’ın razı olduğu kimseye şefâat edebilirler. Onlar Allah’ın korkusundan titrerler.”[10]

“Allah’ın nezdinde şefaât, kendisinin izin verdiğiinden başkasına fayda vermez...”[11]

“Göklerde nice melekler vardır ki, onların şefaâatleri hiçbir fayda vermez. Ancak Allah dilediğine ve razı olduğuna izin vermesinden sonra fayda verir.”[12]

Şefaât edilecek kimsenin imanlı olarak ölmesi

Kâfire, müşriğe ve münafığa hiçbir şefaât fayda vermez. Bu hususta Allahu Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“Artık bu mücrimlere (cehennemde yanan kâfirlere) şefâat edenlerin şefâati fayda vermez”[13]

“(Azgınlar cehennemi görünce) Şöyle derler: ‘Artık şimdi ne bir şefaâtçimiz vardır, ne de yakın bir dostumuz’”[14]

“Kimsenin kimseye bir fayda sağlayamayacağı, kimseden şefâat kabul olunmayacağı, kimseden karşılık alınmayacağı ve onların yardım görmeyeceği günden sakının”[15]

“Ey iman edenler! Alışveriş, dostluk ve şefâatin olmayacağı o gün gelip çatmadan size verdiğimiz rızıklardan Allah yolunda harcayın. Kâfirler, zâlimlerin ta kendileridir.”[16]

Mutezile ve Hariciye fırkalarına göre şefaât edilenin, ölmeden önce, işlediği büyük günahlardan tevbe etmesi
Bu iki fırkaya göre şefaât edilene şefaatin fayda vermesi için bunun büyük günahlardan tevbe etmiş olması şarttır. Aksi takdirde büyük günah işleyip tevbe etmeyene şefaât edilmez, edilse de fayda vermez. Zira bu iki fırka büyük günah işleyenin dinden çıktığı kanaatindedirler. Fakat sahîh naslar bu görüşü reddetmektedir.[17] Bu konuyu şu hadisler vuzûha kavuşturmaktadır:

· Enes b. Mâlik diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdular ki:

“Benim şefaâtım ümmetimden büyük günah işleyenler içindir.”[18]

· Câbir b. Abdillâh diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdular ki:

“Şefaâtım ummetimin büyük günah işleyenlerinedir.”

Muhammed b. Ali diyor ki: Câbir bana dedi ki: Ey Muhammed! Eğer kişi büyük günah işleyen değilse, şefaatten ona ne?[19]

· Talk b. Habîb diyor ki: Ben insanların şefaati yalanlayanlarının en serti idim. Nihayet Câbir b. Abdillâhla karşılaştım. Ona aziz ve celil olan Allah’ın, cehennemliklerin cehennemde ebedî kalacaklarını beyan ettiği ayetlerin tümünü okudum.

Bunun üzerine Câbir dedi ki: **“Ey Talk! Herhalde sen kendini Allah’ın kitabını benden daha fazla okuyan ve Rasûlullâh’ın (*sallallahu aleyhi ve sellem*) sünnetini de benden daha iyi bilen biri olarak görüyorsun?”**

Bunun üzerine ben ezildim ve dedim ki: **“Hayır vallahi! Sen Allah’ın kitabını benden daha iyi okuyan ve Rasûlullâh’ın (*sallallahu aleyhi ve sellem*) sünnetini benden**

daha iyi bilensin”

Câbir dedi ki: **“Senin bana okuduğun o ayetteki cehennemlikler, müşriklerdir. Fakat cehennemden çıkacak olanlar mu’min oldukları halde günah işlemiş kimselerdir. Onlara orada azab edilir. Sonra sessizce çıkarılırlar.”**

Sonra Câbir, iki elini iki kulağına götürdü ve dedi ki: **“Bizler de senin okuduklarını okuyoruz. Şayet ben Rasûlullâh’ın (sallallahu aleyhi ve sellem)orada yanan bazılarının cehennemden çıkacaklarını buyurduğunu bu kulaklarımla işitmeseydim, nasıl böyle derdim?”**[20]

İkinci Mesele: Şefaata edecek olanlar

Sahîh olan nasların beyan ettiklerine göre şefaata edecek olanlar şunlardır:

Bizzat Allahu Teâlâ’nın Şefâat Etmesi

Allahu Teâlâ şöyle buyuruyor: **“(Ey Muhammed!)Sen onlara şöyle de: ‘Her türlü şefâat Allah’a aittir. Göklerin ve yerin mülkü Allah’ındır. Sonra Ona döndürüleceksiniz’”**[21]

Dikkat edilirse Allahu Teâlâ’nın dışındakilerin şefaati Allah’ın onlara izin vermesiyle gerçekleşeceğinden, ayette şefaatin yalnız Allah’a ait olduğunu bildirilmiştir.

Allahu Teâlâ’nın şefaata edeceği hususunda

Rasûlullâh’tan (sallallahu aleyhi ve sellem) da şu ve benzeri hadisler rivayet edilmiştir:

· Ebû Sa’îd el-Hudrî’nin rivayet ettiği hadiste

Rasûlullâh’ın (sallallahu aleyhi ve sellem)mahşerdeki ahvalı beyan ettiği, orada şefaatten bahsettiği ve bunun içinde şöyle buyurduğu zikredilmiştir:

“...Peygamberler, melekler ve mu’minler şefaata etmiş olacaklar. Bunun üzerine cebbâr olan Allah ‘Benim şefaata etmem kaldı’ der ve cehennemden bir kabza alır. Çokça yanmış olan kavimleri çıkarır. Onlar cennetin girişindeki nehre atılırlar. O nehrin adına ‘Mâu’l-Hayât(hayat suyu)’ denir. Onlar o nehrin iki kenarında sel kalıntısında yaban reyhanının tohumu bittiği gibi biteceklerdir (vücutları tamamlanacaktır).Sizler o reyhanları kayaların yanında, ağaçların yanında görmüşsünüzdür. Onlardan güneşte

olanları yeşildir, gölgede olanları beyazdır. O nehre atılanlar, oradan çıkarlar. Sanki inciye dönüşmüşlerdir. Boyunlarına nişanlar takılır ve cennete girerler. Cennetlikler onlar hakkında ‘İşte bunlar rahmân olan Allah’ın azad ettiği kimselerdir. Allah onları herhangi bir amel işlemeksizin, herhangi bir hayır yapıp göndermeksizin cennete koydu’ derler. Onlara şöyle denir: ‘Size şu gördüğünüz şeyler ve bir o kadar daha vardır’...”[22]

- Hadisin diğer bir rivayetinde Ebû Sa`îd el-Hudrî, Rasûlullâh’ın (*sallallahu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

“Cennetlikler cennete, cehennemlikler de cehenneme girdiklerinde Allah buyurur ki: ‘Kimin kalbinde hardal tanesi kadar iman varsa, onu cehennemden çıkarın’ Bunun üzerine bu vasıfta olanlar cehennemden çıkarlar. Onlar yanıp kömüre dönmüşlerdir. Hayat Nehri’ne atılırlar. Onlar orada sel kalıntısında biten yaban reyhanının tohumu gibi biterler (vücutları tamamlanır)...”[23]

· Câbir b. Abdillâh, rivayet ettiği bir hadiste, Rasûlullâh’ın (*sallallahu aleyhi ve sellem*)kıyamette şefaatten bahsettiğini ve sonunda şöyle buyurduğunu zikretmiştir:

“...Sonra aziz ve celil olan Allah şöyle buyurur: ‘Şu an ben ilmimle ve rahmetimle burada yananlardan bir kısmını çıkaracağım’ Allah, peygamberlerin çıkardıklarının kat katını cehennemden çıkarır. Onların boyunlarına ‘Aziz ve celil olan Allah’ın azadlıları’ diye yazılır. Sonra onlar cennete girerler ve kendilerine ‘cehennemliler’ ismi verilir.”[24]

· Enes b. Mâlik, rivayet ettiği bir hadiste Rasûlullâh’ın (*sallallahu aleyhi ve sellem*)kıyamette yapılacak şefaati anlattığını ve o hadisin içinde şöyle buyurduğunu zikretmiştir:

“...Sonra ben rabbime secdeye kapanacağım. Bana ‘Ey Muhammed! Başını kaldır. Söyle sözün dinlenecektir. İste istediğin verilecektir. Şefaati et! Şefaati etmen kabul edilecektir’ denilir. Ben de diyeceğim ki: ‘Ey Rabbim! Sen bana lâ ilahe illallah (Allah’tan başka ilâh yoktur) diyenler için şefaati etmeme izin ver’ Allahu Teâlâ buyuracak ki: ‘Bu

senin hakkın değildir fakat izzetime, kibriyâma (büyüklüğüme), azametime ve kibriyâma (hükümlerliğime) yemin ederim ki, la ilâhe illallah diyeni mutlaka çıkaracağım”[25]

- Diğer bir rivayette Enes b. Mâlik diyor ki: Rasûlullâh (sallallahu aleyhi ve sellem) buyurdu ki:

“Bazı kavimlere, işlemiş oldukları günahların cezası olarak cehennemin yakıp karartması mutlaka isabet edecektir. Sonra Allah lutfu ve rahmetiyle onları cennete koyacak, onlara cennette ‘cehennemliler’ denilecektir.”[26]

- Enes b. Mâlik, Rasûlullâh’ın (sallallahu aleyhi ve sellem) kıyamette kendisine verilen özel mertebeleri anlattığını, her birini anlattıktan sonra **“Ben bununla iftihar etmek istemiyorum”** buyurduğunu, sonunda şunları da anlattığını zikretmiştir:

“...Hesap bitirilmiş olacak. Ummetimden geri kalanlar, cehennemliklerle beraber cehenneme sokulacak. Bunun üzerine cehennemlikler ‘Sizin Allah’a ibadet etmeniz ve ona herhangi bir şeyi ortak koşmamanız size ne fayda sağladı?’ diyecekler. Bunun üzerine Cebbâr (olan Allah) şöyle buyuracaktır: ‘Azametime yemin olsun ki, onları ateşten mutlaka kurtaracağım’ Ardından onlara haber gönderilecek ve ateşten, yanmış olarak çıkarılacaklar, Hayat Nehri’ne atılacaklar. Orada yabanî reyhan tohumunun, selin getirip bıraktığı çerçöp içinde bitmesi gibi bitecekler ve gözlerinin arasına ‘Bunlar Allah’ın azadlılarıdır’ diye yazılacak. Sonra da götürülüp cennete sokulacaklar. Cennet ehli onlara ‘Bunlar cehennemlilerdir’ diyecekler. Bunun üzerine Cebbâr (olan Allah) ‘Hayır, bilâkis onlar Cebbâr’ın azadlılarıdır’ buyuracaktır.”[27]

· Ebû Hurayra Rasûlullâh’tan (sallallahu aleyhi ve sellem) rivayet ettiği bir hadiste Rasûlullâh’ın (sallallahu aleyhi ve sellem) kıyamette insanların Allahu Teâlâ’yı göreceklerini ve çeşitli haller yaşayacaklarını beyan ettiğini ve bunların içinde şunları da buyurduğunu zikretmiştir:

“...Nihayet Allah kullar arasında hüküm vermeyi bitirip, rahmetiyle cehennemliklerden dilediklerini oradan çıkarmayı isteyince meleklere emredecek ki, Allah’tan

başka ilah olmadığına şehâdet edenlerden, Allah'ın da kendilerine merhamet etmeyi diledikleri kimselerden, herhangi bir şeyi Allah'a ortak koşmayanları cehennemden çıkarsınlar. Melekler onları cehennemde secde izlerinden tanırırlar. Çünkü cehennem ateşi Âdemoğlu'nu yer, ancak secde izleri kalır. Zira Allah secde izlerini yemeyi cehennem ateşine haram kılmıştır. Bunlar ateşten kavrulup kapkara olarak çıkacaklardır. Üzerlerine hayat suyu dökülecek de onun altında, selin getirdiği kalıntılarda yaban reyhanının tohumu gibi biteceklerdir..."[28]

· Abdullâh b. Mes'ûd diyor ki: Rasûlullâh(*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdular ki:

"Bir kavim Allah'ın kalmalarını dilediği kadar cehennemde kalacaklar. Sonra Allah onlara merhamet edecek ve onları cehennem ateşinden çıkaracaktır. Onlar cennetin en alt derecesinde olacaklar ve 'hayat sahibi' denilen bir nehirde yıkanacaklar. Cennetlikler onlara 'cehennemliler' diyeceklerdir. Şayet bu çıkarılanlardan biri dünya ehlinin tümünü misafir edecek olsa onlara oturacakları döşekleri serer, yedirir, içirir, yorgan verir ve evlendirir. Bunlar o cennetliğin herhangi bir şeyini eksiltmez"[29]

· Ebû Bekir es-Sıddîk, rivayet ettiği bir hadis-i şerifte Rasûlullâh'ın (*sallallahu aleyhi ve sellem*)kıyametteki şefaati anlattığını ve bunun içinde şöyle buyurduğunu nakletmiştir: **"...Aziz ve celil olan Allah der ki: 'Ben, merhamet edenlerin en merhametlisiyim. Herhangi bir şeyi bana ortak koşmayı cennetime koyun' ve onlar cennete konulurlar..."[30]**

Kur'ân-ı Kerîm'in Şefâat Etmesi

Hadis-i şeriflerde Kur'ân-ı Kerîm'in, Onu huşu içinde okuyup, manalarını düşünenlere şefaâtçi olacağı zikredilmiştir. Bu hadislerden bazıları şunlardır:

· Ebû Umâme el-Bâhilî diyor ki: Rasûlullâh(*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki:

"Kur'ân'ı okuyun! Çünkü Kur'ân, ehline kıyamet günü şefaâtçi olarak gelecektir. (Özellikle)Zehrâveyn'i (iki çiçeği) Bakara ile Âl-i İmrân Sûreleri'ni okuyun! Çünkü

onlar kıyamet gününde iki bulut veya iki gölgelik yahut dizilmiş iki bölük kuş gibi gelecekler. Ehlini mudâfaa edeceklerdir. Bakara Sûresi'ni okuyun! Zîra Onu okumak berekettir, terk etmek ise pişmanlıktır. Onu tahsil etmeye, batıla uğraşanlar(*sihirbazlar*) güç yetiremezler.”[31]

· Burayde el-Eslemî diyor ki: Peygamber'in(*sallallahu aleyhi ve sellem*) yanında oturmaktaydım. Onu şöyle buyururken işittim: **“...Bakara Sûresi ile Âl-i İmrân Sûresi'ni öğrenin. Çünkü onlar Zehravândır (*iki çiçektir*). Onlar kıyamette iki bulutmuş veya iki gölgelikmiş yahut dizilmiş iki kuş bölüğüyümüş gibi, Kur'ân ehli olanları gölgelendireceklerdir. Kur'ân, (*kendisini okuyan*) ehlini kıyamet günü kabrinden soluk renkli bir adam olarak çıktığında, onunla karşılaşacak ve ona “Beni tanıyor musun?” diyecektir. O “Seni tanımıyorum” cevabını verecek. O zaman Kur'ân da şöyle diyecek: “Ben, seni öğle sıcaklıklarında susatan, senin geceni uykusuz bırakan arkadaşın Kur'ânım. Şubhesiz ticaretle uğraşan herkes ticaretinin ardından (*kazanç bekler*). Sen ise bütün ticaretlerin ardından (*beklenen kazançtan daha fazlasını alacaksın*)!” O zaman onun sağına mülk, soluna da ebedîlik verilecek, başına da vakar tâcı konulacak, onun annesiyle babasına da kıymeti dünyayla biçilemeyecek iki takım elbise giydirilecektir. Ana babası “Bunlar bize neye karşılık giydirildi?” diyecekler. Onlara “Çocuğunuz Kur'ân'ı öğrendiğinden, onunla amel ettiğinden dolayı!” denilecek. Sonra Kur'ân ehli olan zâta “Oku ve cennetin katlarına ve odalarına çık!” denilecek. Artık o, ister çabuk çabuk okusun, ister yavaş yavaş, okuduğu sürece yukarı çıkacaktır.”[32]**

· Abdullâh b. `Amr diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki: **“Oruç ve Kur'ân kıyamet gününde kul için şefaateceklerdir. Oruç ‘Ey Rabbim! Ben bunun gündüzleyin yemesine ve şehvânî arzularını tatmin etmesine engel oldum. Sen beni bu kimse hakkında şefaateçi kıl’ diyecek. Kur'ân da ‘Ben onun geceleyin uyumasına engel oldum. Sen beni buna şefaateçi kıl’ diyecek ve ikisi de şefaateçi olacaklardır.”[33]**

· Ebû Sa`îd el-Hudrî diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki:

“Kur’ân ehli kıyamet gününde cennete girdiğinde ona ‘Oku ve yüksel’ denilecek, o da okuyup her bir ayette bir derece yükselecektir. Öyle ki kendinde bulunan en son şeyi okuyacaktır.”[34]

· Ebû Hurayra diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki: **“Kur’ân’dan otuz ayet olan bir sûre, bir adama şefaathçi oldu da o affedildi. O sûre ‘Tebârakellezî bi yedihi’l-mulk’ sûresidir.”**[35]

· Ali (r.anh) diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki:

“Kim Kur’ân’ı okur, Onu ezberler, helalini helal görür, haramını haram sayarsa, Allah Onunla onu cennete koyar ve onu, ailesinden cehennemi hak etmiş olanlardan on kişiye şefaathçi kılar.”[36]

Melekler’in Şefâat Etmeleri

Meleklerin şefaathçi olacakları, hem Kur’ân-ı Kerîm’de hem de hadis-i şerîflerde beyan edilmiştir. Allahu Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“...Melekler ancak Allah’ın razı olduğu kimseye şefâat edebilirler...”[37]

“Göklerde nice melek vardır ki, Allah dilediğine ve razı olduğuna izin vermedikçe şefâatleri hiçbir fayda vermez”[38]

Meleklerin şefaathçi olacakları hususunda Rasûlullâh’tan (*sallallahu aleyhi ve sellem*) da şu ve benzeri hadisler rivayet edilmiştir:

· Ebû Sa`îd el-Hudrî’nin rivayet ettiği hadiste Rasûlullâh’ın (*sallallahu aleyhi ve sellem*) mahşerdeki ahvali beyan ettiği, orada şefaatten bahsettiği ve bunun içinde şöyle buyurduğu zikredilmiştir:

“...Peygamberler, melekler ve mu’minler şefaath etmiş

olacaklardır...”[39]

· Atâ’ b. Yezîd diyor ki: Ben, Ebû Hurayra ve Ebû Sa`îd’in yanında oturuyordum. Biri şefaât hadisini rivayet ediyor, diğeri de susmuş dinliyordu.

Onlardan biri dedi ki: **“(Kıyamet günü) Melekler gelirler ve şefaât ederler. Peygamberler de şefaât ederler.”**

Hadisi nakleden, Sırât Köprüsü’nü de zikrettikten sonra dedi ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurdu:

“Sırâtı ilk geçecek olan benim. Allah, mahlûkatı arasında hükmünü verip cehennemden çıkarmayı dilediklerini çıkarınca, meleklere ve peygamberlere şefaât izni verecek, onlar da şefaât edecekleri kimseleri alâmetlerinden tanıyacaklardır. Şubhesiz ki o günde ateş, insanoğlunun her yerini yiyecek, sadece secde yerleri kalacak, onların üzerine cennet suyu dökülecek, onlar da selin taşıdığı kalıntılarda reyhan tohumunun bittiği gibi biteceklerdir.”[40]

· Ebû Bekre diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki: **“İnsanlar kıyamet gününde Sırat Köprüsü’ne bindirilirler. Köprünün kenarları onları, kelebeklerin peşpeşe ateşe dökülmeleri gibi aşağıya döker.”**

Devamla buyurdu ki: **“Allah Tebârake ve Teâlâ rahmetiyle dilediğini kurtarır.”**

Devamla buyurdu ki: **“Sonra meleklere, peygamberlere ve şehidlere şefaât etmeleri için izin verilir. Onlar şefaât ederler, çıkarırlar. Şefaât ederler, çıkarırlar. Şefaât ederler, çıkarırlar. Yine şefaât ederler ve kalbinde zerre ağırlığı iman olanı çıkarırlar.”[41]**

Peygamberler’in Şefâat Etmeleri

Ahirette peygamberlerin şefaâtçi olacakları birçok hadiste beyan edilmiştir. Bunlardan bir kısmı daha önce de zikredilmişti.

Bunlardan diğeri bir kısmı şunlardır:

· Ebû Sa`îd el-Hudrî’nin rivayet ettiği hadiste Rasûlullâh’ın (*sallallahu aleyhi ve sellem*) mahşerdeki ahvali beyan ettiği, orada şefaâten bahsettiği ve bunun içinde şöyle buyurduğu zikredilmiştir:

“...Peygamberler, melekler ve mu’minler şefaata etmiş olacaklardır...”[42]

· Atâ’ b. Yezîd diyor ki: Ben, Ebû Hurayra ve Ebû Sa`îd’in yanında oturuyordum. Biri şefaata hadisini rivayet ediyor, diğeri de susmuş dinliyordu.

Onlardan biri dedi ki: **“(Kıyamet günü) Melekler gelirler ve şefaata ederler. Peygamberler de şefaata ederler.”...[43]**

· Ebû Bekre diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki:

“...Sonra meleklerle, peygamberlere ve şehidlere şefaata etmeleri için izin verilir. Onlar şefaata ederler, çıkarırlar. Şefaata ederler, çıkarırlar. Şefaata ederler, çıkarırlar. Yine şefaata ederler ve kalbinde zerre ağırlığı iman olanı çıkarırlar.”[44]

· Osman b. Affân diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki:

“Kıyamet günü üç (zümre) şefaata eder: Peygamberler, sonra âlimler, sonra şehidler.”[45]

· Ebû Bekir es-Sıddîk, rivayet ettiğii bir hadis-i şerifte Rasûlullâh’ın (*sallallahu aleyhi ve sellem*)kıyametteki şefaati anlattığını ve bunun içinde şöyle buyurduğunu nakletmiştir:

“...Sonra şöyle denilecek: ‘Sıddıkları çağırın da şefaata etsinler’ Daha sonra şöyle denilecek: ‘Peygamberleri çağırın da şefaata etsinler’...”[46]

· Câbir b. Abdillâh diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki: **“Cennetliklerle cehennemlikler birbirinden ayrıldıkları zaman cennetlikler cennete, cehennemlikler de cehenneme girerler. Peygamberler kalkıp şefaata etmeye girişirler. Bunun üzerine Allahu Teâlâ onlara buyurur ki: ‘Haydi gidin. Kimi tanıyorsanız onu cehennemden çıkarın’ Onlar tanıdıklarını, yanmış oldukları halde cehennemden çıkarırlar...”[47]**

· Ebû Sa`îd el-Hudrî, rivayet ettiğii hadiste Rasûlullâh’ın (*sallallahu aleyhi ve sellem*)kıyametteki Sırat Köprüsü’nden bahsettiğini, orada mu’minlerin birbirlerine şefaata

edeceklerini beyan ettiğini ve sonunda şöyle buyurduğunu zikretmiştir:

“...Nihayet peygamberler, samimi olarak ‘lâ ilahe illallah’ diye şehâdet getiren her kimse için şefaâtçi olacaklar, onları cehennemden kurtaracaklardır...”[48]

Muhammed’in (*sallallahu aleyhi ve sellem*) **Şefâat Etmesi**
Rasûlullâh’ın şefaâtçi olması meselesinde şu hususlara dikkat edilmelidir:

Birinci Husus: Kıyamette ilk şefaât edecek olan . Muhammeddir (*sallallahu aleyhi ve sellem*)
Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) bunu çeşitli hadislerinde beyan etmiştir. Bunlardan bazıları şunlardır:

· Ebû Hurayra diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki: **“Kıyamet gününde ben âdemoğullarının efendisiyim. Yine ben kendisinden kabir açılacak ilk kimseyim ve ben ilk şefaât eden ve şefaâtçi kılınanım”[49]**

· Enes b. Mâlik diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki: **“Ben cennette ilk şefaâtçi olanım...”[50]**

· Abdullâh b. Abbâs diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki: **“Dikkat edin! Ben habîbullâhım (Allah’ın sevgilisiyim).Bunu övünmek için söylemiyorum. Kıyamet gününde Hamd Sancağı’nı ben taşıyacağım. Bunu övünmek için söylemiyorum. Ben kıyamet gününde ilk şefaât eden ve ilk şefaati kabul edilenim. Bunu övünmek için söylemiyorum. Ben cennetin kapılarındaki halkaları ilk sallayanım.Allah o kapıyı bana açacak, beni cennete koyacak, benimle birlikte mü’minlerin kurrâları olacak. Bunu övünmek için söylemiyorum. Ben öncekilerin ve sonrakilerin en üstünüyüm. Bunu övünmek için söylemiyorum...”[51]**

· Ebû Sa`îd el-Hudrî diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki: **“Ben âdemoğullarının efendisiyim. Bunu övünmek için söylemiyorum.Kıyamet gününde kabri ilk açılanım. Bunu övünmek için söylemiyorum. Ben ilk şefaât eden ve şefaati ilk kabul edilenim. Bunu övünmek için**

söylemiyorum. Kıyamet gününde Hamd Sancağı benim elimde olacaktır. Bunu övünmek için söylemiyorum”[52]

İkinci Husus: Rasûlullâh’ın (sallallahu aleyhi ve sellem) şefaatinin çeşitleri

Rasûlullâh (sallallahu aleyhi ve sellem) çeşitli yerlerde, farklı insan sınıflarına şefaatçi olacaktır. Bu itibarla onun şefaati kısımlara ayrılarak zikredileceklerdir.

Birinci Kısım Şefaati: Mahşerde bütün insanlara yapacağı en büyük şefaati

Rasûlullâh (sallallahu aleyhi ve sellem) bunu, mahşerde toplanan, oranın dehşetinden perişan olan insanların istekleri üzerine onların hakkında hüküm verilmesi için yapacaktır. Rasûlullâh’ın (sallallahu aleyhi ve sellem) bu şefaati, diğer peygamberler arasında sadece kendisine aittir. Hz. Muhammed’in bu şefaati ile erişeceği mertebeye “Makâmu Mahmûd” (Övülen Makam) ismi verilmiştir. Rasûlullâh’ın mahşerde toplanmış bütün insanlara şefaati şu ve benzeri hadislerde beyan edilmiştir:

· Ebû Hureyre diyor ki: Bir keresinde Rasûlullâh’ın sofrasına et yemeği getirildi ve kendisine pişirilmiş bir kol kaldırılıp sunuldu. Çünkü Rasûlullâh etin bu kısmını severdi. Ondan bir parça ısırıldı. Sonra şöyle buyurdu: ***“Ben kıyamet gününde bütün insanların efendisiyim. Bu neden bilir misiniz? Bütün insanlar, evvelkiler ve sonra gelenler olarak düz ve geniş bir sahada toplanacaklar. Öyle düz ve geniş bir saha ki,orada bir çağırın, sesini herkese duyuracak; bakan, tümünü birden görecek. Bir de güneş yaklaşacak. Artık insanların gam ve sıkıntıları dayanamayacakları ve taşıyamayacakları bir dereceye ulaşacak. Bu sırada insanlar birbirine ‘Size ulaşan şu faciayı görmüyor musunuz? Rabbiniz’in huzurunda şefâat edecek bir şefaatçi niye bakmıyorsunuz?’ diyecekler.***

Bunun üzerine mahşer halkının bâzısı bâzısına ‘Haydi Âdem’e gidiniz!’ diyecek, akabinde insanlar Âdem Peygamber’e gelecekler ve Ona ‘(Ey Âdem!) Sen beşeriyetin babasisin. Allah seni kendi eliyle yarattı ve sana kendi rûhundan üfledi, sonra meleklere emretti, onlar

da sana secde ettiler.Rabbin huzurunda bize şefa'at et. Ey atamız! İçinde bulunduğumuz hali görmüyor musun? Bize ulaşan şu sıkıntıyı görmüyor musun?’ diyecekler.Âdem de ‘Şüphesiz Rabbim bugün öyle bir öfkelenmiştir ki, ne bundan önce böyle öfkelenmiş ve ne de bundan sonra bu kadar öfkelenenecektir. Şüphesiz Rabbim beni cennet ağacı meyvesinden yemeyi nehyetmiş iken, ben Ona karşı gelmişim. Şimdi nefsim, nefsim,nefsim! (Ben kendi derdime düşmüşüm) Siz benden başkasına gidin, Nûh’a gidin!’ diyecek.

Onlar da Nûh’a gelecekler ve ‘Ey Nûh! Sen yeryüzü halkına gönderilen, kitap sahibi peygamberlerin birincisisin. Allah seni Kur’ân’da ‘çok şükreden kul’ diye isimlendirmiştir. Hakkımızda Rabbin huzurunda bize şefa'at et. İçinde bulunduğumuz hali görmüyor musun?’ diyecekler. Nûh da ‘Şüphesiz Rabbim bugün öyle bir öfkelenmiştir ki,ne bundan önce böyle öfkelenmiş ve ne de bundan sonra bu kadar öfkelenenecektir. Şüphesiz benim de (kabul edilmesi vadedilen) bir duam vardı, ben onu vaktiyle kavmimin aleyhine yapmışım. Şimdi nefsim, nefsim, nefsim! Siz benden başka bir şefa'atçiye gidiniz, İbrâhîm’e gidiniz!’ diyecek.

Onlar da İbrâhîm’e gelecekler ve ‘Ey İbrâhîm! Sen yeryüzündeki insanlardan Allah’ın peygamberi ve özel dostusun. Rabbin huzurunda bize şefa'at et.İçinde bulunduğumuz hali görmüyor musun?’ diyecekler. İbrâhîm de onlara ‘Şüphesiz Rabbim bugün öyle bir öfkelenmiştir ki, ne bundan önce böyle öfkelenmiş ve ne de bundan sonra bu kadar öfkelenenecektir. Şüphesiz ki ben üç kere yalan söylemişim” (Râvîler zincirindeki Ebû Hayyân, Hz. İbrâhîm’in beyan ettiği yalanları hadisî içinde zikretmiştir.) [53] “Şimdi nefsim, nefsim, nefsim! Artık siz benden başkasına gidiniz, Mûsâ’ya gidiniz!’ diyecektir.

Onlar da Mûsâ’ya gelecekler ve ‘Ey Mûsâ! Sen Allah’ın, kendisine kitap verdiği peygamberisin.Allah sana peygamberlik vermesi ve seninle konuşmasıyla seni insanlar üzerine üstün kıldı.Rabbin huzurunda bize şefa'at et! İçinde bulunduğumuz hali görmüyor musun?’

diyecekler.Mûsâ da onlara ‘Şüphesiz Rabbim bugün öyle bir öfkelenmiştir ki, ne bundan önce böyle öfkelenmiş ve ne de bundan sonra bu kadar öfkelenenecektir. Şüphesiz ki ben, öldürülmesi bana emredilmeyen bir kişiyi öldürdüm. Şimdi nefsim,nefsim, nefsim! Siz benden başkasına gidin,İsâ’ya gidin!’ diyecek.

Onlar da İsâ’ya gelecekler ve ‘Ey İsâ! Sen Allah’ın,kendisine kitap verdiği peygamberisin, Onun,Meryem’e ilettiği sözsün ve Ondan bir ruhsun.Sen beşikte bebek iken insanlara konuştun.Rabbin huzurunda bize şefaet et! İçinde bulunduğumuz hali görmüyor musun?’ diyecekler.İsâ da onlara ‘Şüphesiz Rabbim bugün öyle bir öfkelenmiştir ki, ne bundan önce böyle öfkelenmiş ve ne de bundan sonra bu kadar öfkelenecek’ diyecektir. İsâ, kendine ait herhangi bir günah zikretmeyecek ve ‘Şimdi nefsim,nefsim, nefsim!’ diyecek ve ‘Siz benden başkasına gidin, Muhammed’e gidin!’ diyecektir.

Onlar da Muhammed’e (sallallahu aleyhi ve sellem) gelecekler de ‘Ey Muhammed! Sen Allah’ın, kendisine kitap verdiği peygamberisin ve peygamberlerin sonuncususun. Allah senin geçmiş ve gelecek bütün günahlarını mağfiret etmiştir. Rabbin huzurunda bize şefaet et! İçinde bulunduğumuz hali görmüyor musun?’ diyecekler.Bunun üzerine ben hemen Arş’ın altına giderim de azîz ve celîl olan Rabbim’e secdeye kapanırım.Sonra Allah bana, kendisine hamd edeceğim ve kendisini öveceğim öyle hamd-ü senâlar ilham edecek ki, bunları benden önce hiç kimseye ilham etmemiştir. (Ben de onlarla Allah’a hamd edip,niyaz edeceğim.) Sonra Allah tarafından bana ‘Ey Muhammed! Başını kaldır. İste, istediğin sana verilecektir. Şefaet et, şefaatin kabul olunacaktır!’ buyrulur. Ben secdeden başımı kaldırıp ‘Yâ Rabb! Ümmetim! Yâ Rabb! Ümmetim!’ diyeceğim.Bana ‘Ey Muhammed! Ümmetinden hesap verme sorumluluğu olmayanları cennetin kapılarının sağ kapısından içeriye sok! Onlar cennetin bundan başka olan öbür kapılarında da insanlarla ortaklırlar’ buyurulacak” Bundan sonra Rasûlullâh: “Canım elinde olan

Allah'a yemin olsun ki, cennetin kapı kanatlarından iki kanadın arası Mekke ile Himyer yâhut Mekke ile Busrâ[54]arası kadar geniştir.” dedi.[55]

· Aynı hadis-i şerîfin benzeri Ebû Sa`îd el-Hudrî'den de rivayet edilmiştir. Onun rivayetinde şu ek şeyler vardır: Rasûlullâh (sallallahu aleyhi ve sellem) buyurmuş ki: **“Kıyamet günü ben,âdemoğullarının efendisiyim. Bununla övünmüyorum. Hamd Sancağı benim elimdedir.Fakat bununla da övünmüyorum. Gerek Âdem gerekse başka tüm peygamberler o gün benim sancağımın altında toplanacaklardır. Yeryüzünün kendisinden yarılacak olan ilk kişi de benim...”**Rasûlullâh (sallallahu aleyhi ve sellem) bu hadiste özetle şunları zikretmiştir: Mahşerde insanlar Âdem'e, Nûh'a, Mûsâ'ya, İsâ'ya, şefa'at etmeleri için gittiklerinde onların her biri bu işte olmadıklarını söyler ve mazeretlerini bildirirler. Bunun üzerine **“...Bana gelirler, ben de onlarla birlikte giderim. Cennet kapısının halkasını tutacak ve kapıyı çalacağım. ‘Kim o?’ diye sorulacak ve ‘Muhammed’ denilecektir. Bana kapıyı açacaklar ve ‘Merhaba’ diye karşılayacaklar. Ben de secdeye kapanacağım.Allah bana hamd-ü senalar ilham edecek. Sonra bana şöyle denilecek: ‘Başını kaldır. İste, istediğin verilecek. Şefa'at et, şefaatin kabul edilecek.Söyle, sözün dinlenecek’ İşte Allah'ın şu ayette zikrettiği makâm-ı mahmûd ‘...Muhakkak Rabbin seni Makâm-ı Mahmûd'a (övülecek bir makama) erdirecektir’[56] bu makamdır.”[57]**

· Abdullâh b. Ömer, rivayet ettiği hadiste Rasûlullâh'ın (sallallahu aleyhi ve sellem) kıyamet ahvalini anlattığını ve bu hadisin içinde şunu da buyurduğunu zikretmiştir: **“...Kıyamet gününde güneş o kadar yaklaşır ki, ter insanın kulak ortasına erişir. İşte insanlar bu halde iken,Âdem'den, sonra Mûsâ'dan, sonra Muhammed'den yardım isterler.”** Ravilerden Ubeydullah b. Ebî Ca`fer hadisin devamında Rasûlullâh'ın (sallallahu aleyhi ve sellem) şunu söylediğini de zikretti: **“Rasûlullâh halk arasında hüküm verilmesi için şefa'at eder. Bunun için ilerler. Nihayet (cennetin) kapısının halkasından tutar. İşte o gün, Allah, Rasûlullâh'ı Makâm-ı Mahmûd'a (övülen makama) gönderir. Orası övülen makamdır çünkü orada toplanan herkes Muhâmmed'i överler.”[58]**

· Yine bu hadis-i şerîfin benzeri Abdullâh b. Abbâs'tan da rivayet edilmiştir. Bunun rivayetinde de insanların önce Âdem'e, sonra Nûh'a, sonra İbrâhîme'e, daha sonra Mûsâ'ya, ondan sonra İsâ'ya, Allah katında kendilerine şefaathçi olmaları için gidecekler, bunların hepsi mazeretlerini belirterek bunu yapamayacaklarını söyleyecek, bunun üzerine Muhammed'e gidecekler, O da“...‘**Ben o şefaate varım’ derim. Nihayet aziz ve celil olan Allah, dileyip razı olduğu kimse için izin verir. Allah Tebârake ve Teâlâ halkı arasında kesin hüküm verip onları ayırtırmayı dileyince bir seslenen şöyle seslenecektir: ‘Muhammed ve ümmeti nerede?’”**

Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki:“**Bizler sonuncular, aynı zamanda birincileriz. Bizler ümmetlerin sonuncuları, hesap vereceklerin ilkiyiz. Ummetler bizim yolumuzu açacaklar. Bizler alınları ve ayakları temizlenmenin (*abdest almanın*) bir izi olarak parlak şekilde yürüyüp gideceğiz. Ummetler bizim hakkımızda şöyle diyecekler: ‘Neredeyse bu ümmetin tümü peygamber olacaktı. Biz cennetin kapısına gideriz. Ben kapının halkasından tutar, kapıyı çalarım. ‘Bu kimdir?’ denilir. Ben ‘Ben Muhammedim’ derim. Kapı bana açılır. Aziz ve celil olan Rabbim Kürsî’si üzerinde iken Onun huzuruna varırım. Ona secdeye kapanırım. Ona öyle hamdlerle hamd ederim ki, benden önce hiçbir kimse onlarla Ona hamd etmemiştir ve benden sonra hiçbir kimse de onlarla Ona hamd etmeyecektir. Bana ‘Ey Muhammed! Başını kaldır. İşte, istediğin verilecek. Söyle, dinleneceksin. Şefaath et, şefaathin kabul edilecek’ denilecek. Ben de başımı kaldırıp diyeceğim ki: ‘Ey Rabbim! Ummetim! Ummetim!’ Yüce Mevlâ buyuracak ki: ‘Kalbinde şu ve şu kadar iman olanı çıkar’ Ben tekrar secdeye kapanacağım. Söylediğimi söyleyeceğim. Yine bana denilecek ki: ‘Başını kaldır. Söyle, dinleneceksin. İşte, istediğin verilecek. Şefaath et, şefaathin kabul edilecek’ Ben de diyeceğim ki: ‘Ey Rabbim! Ummetim! Ummetim!’ Yüce Mevlâ buyuracak ki: ‘Kalbinde birincisinden daha az olarak, şu ve şu kadar olanı çıkar’ Tekrar secdeye kapanacağım. Söylediğimi söyleyeceğim. Yine bana denilecek ki: ‘Başını kaldır. Söyle, dinleneceksin. İşte, istediğin verilecek. Şefaath et, şefaathin kabul edilecek’ Ben de diyeceğim ki: ‘Ey Rabbim! Ummetim! Ummetim!’**

Bana denilecek ki: ‘Kalbinde bir öncekinden daha az olmak üzere şu ve şu kadar olanı çıkar’”[59]

Rasûlullâh’ın (*sallallahu aleyhi ve sellem*)mahşerde bütün insanlığa yapacağı bu şefaatinin diğer peygamberler arasında sadece kendisine has olduğunu şu ve benzeri hadisler beyan etmişlerdir:

· Câbir b. Abdillâh diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki:

“Benden evvel hiç kimseye verilmedik beş şey bana verilmiştir: Bir aylık mesafe uzaklığındaki düşmanın kalbine korku salınarak yardım olundum. Yeryüzü bana mescid ve temiz kılındı. Onun için ümmetimden her kime namaz vakti erişirse, hemen namazını kılıversin. Ganimetler bana helâl kılındı. Benden evvel kimseye helâl kılınmamıştı. Bana şefaet etme verildi. Bir de benden evvel her peygamber hâsseten kendi kavmine gönderilirken, ben bütün insanlara peygamber olarak gönderildim”[60]

· Abdullâh b. Abbâs diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki:

“Bana, benden önce hiçbir kimseye verilmeyen beş şey verildi. Ben bunları iftihar için söylemiyorum: Ben kırmızı, siyah, bütün insanlara peygamber olarak gönderildim. Bir aylık mesafe uzaklığındaki düşmanın kalbine korku salınarak yardım olundum. Ganimetler bana helâl kılındı. Benden evvel kimseye helâl kılınmamıştı. Yeryüzü bana mescid ve temiz kılındı. Bana şefaet verildi. Ben onu ümmetimden, herhangi bir şeyi Allah’a ortak koşmayanlar için (*âhirete*) erteledim”[61]

· Bu hadis Ebû Zerr el-Ğifârî’den de rivayet edilmiştir.[62]

Hadis-i şerîflerde Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*), kendisine verilen özellikleri zikretmiş, bunlardan birinin de şefaet etmek olduğunu beyan etmiştir. Bundan maksat bütün insanlığa şefaatidir. Zira diğer peygamberlerin de ummetlerinden belli kişilere şefaet edecekleri haktır.

İkinci Kısım Şefaati:

Arada kalan veya cehennemde yanan mu'minlere şefaattir.

Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) bu şefaatiyle mu'minlerden cehennemde yananları oradan çıkaracaktır. Konuyla ilgili olarak şu ve benzeri hadisler rivayet edilmiştir:

· `İmrân b. Husayn diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki:
“Muhammed’in (*sallallahu aleyhi ve sellem*) şefaati ile bir kavim ateşten çıkar da cennete girerler. Onlar ‘cehennemliler’ diye isimlendirilirler.”[63]

· Aynı hadis-i şerîf Enes b. Mâlik’ten[64] de rivayet edilmiştir.

· Enes b. Mâlik diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki: **“Allah kıyamet gününde mu'minleri böylece toplar. Onlar derler ki: ‘İçinde bulunduğumuz bu yerin sıkıntısından bizi kurtarıp rahatlatması için Rabbimiz’e dair şefaate edecek olan arasak’”**

Sonra onlar Âdem’e, Nûh’a, İbrâhîm’e, Mûsâ’ya ve İsâ’ya, Allah’ın huzurunda şefaatchi olmaları için giderler. Onlar mazeretlerini belirterek bunu yapamayacaklarını bildirirler.

“...Bunun üzerine insanlar bana gelirler. Ben de akabinde gider Rabbim’in huzuruna varmak için izin isterim. Bana huzura girmem için izin verilir. Ben Rabbim’i görünce hemen Onun için secdeye kapanırım. Allah beni bu vaziyette bırakmak istediği kadar bırakır. Sonra Allah tarafından bana ‘Başını kaldır Muhammed! Söyle, sözün dinlenir; iste, istediğin verilir; şefaate et, şefaatin kabul olunur’ denilir. Ben, bana öğretmiş olduğu birçok hamdlerle Rabbim’e hamd ederim. Sonra şefaate ederim. Benim için bir sınır tayin edilir. Ben onları cennete girdiririm. Sonra tekrar dönerim. Rabbim’i görünce secdeye kapanırım. O beni bu vaziyette bırakmak istediği kadar bırakır. Sonra bana ‘Başını kaldır Muhammed! Söyle, sözün işitilir; iste, istediğin verilir; şefaate et, şefaatin kabul olunur’ denilir. Ben yine Rabbim’in bana öğretmiş olduğu birçok hamdlerle Rabbim’e hamd ederim. Sonra şefaate ederim. Bana yine bir sınır tayin edilir. Ben onları da cennete koyarım. Bundan sonra yine döner, Rabbim’i görünce secdeye kapanırım. Rabbim beni o vaziyette

bırakmak istediği kadar bırakır. Sonra ‘Kalk ey Muhammed! Söyle, sözün işitilir; iste, istediğin verilir; şefaet et, şefaatin kabul olunur’ denilir. Ben yine Rabbim’in bana öğretmiş olduğu birçok hamdlerle Rabbim’e hamd ederim. Sonra şefaet ederim. Benim için yine bir sınır konulur. Ben onları da alır, cennete koyarım. Sonra döner ve Rabbim’e ‘Yâ Rabbi! Ateşte Kur’ân’ın hapsettiklerinden ve kendisine ebedî kalma gerekli olanlardan başka kimse kalmadı’ derim”

Enes b. Mâlik dedi ki: Peygamber (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki:

“Lâ ilâhe illallah diyen ve kalbinde bir arpa ağırlığınca hayır (*yani iman*) bulunan kimseler ateşten çıkar. Bundan sonra lâ ilâhe illallah diyen ve kalbinde bir buğday tanesi ağırlığı kadar hayır bulunan kimseler ateşten çıkar. Daha sonra lâ ilâhe illallah diyen ve kalbinde bir tek zerre ağırlığı kadar hayır olan kimseler ateşten çıkar.”[65]

· Hz. Ebû Bekir es-Sıddîk diyor ki: Birgün Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) sabaha erdiğinde sabah namazını kıldı. Sonra oturmaya devam etti. Kuşluk vakti olunca Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) güldü. Yine Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) öğleni, ikindiye ve akşamı kılincaya kadar yerinde oturmaya devam etti. Bütün bu esnada konuşmuyordu. Nihayet yatsı namazını kıldı. Sonra kalkıp ailesine gitti. İnsanlar Ebû Bekir’e **“Sen Rasûlullâh’a (*sallallahu aleyhi ve sellem*), hiç yapmadığı bir şeyi bugün niçin yaptığını neden sormadın?”** dediler. Bunun üzerine Ebû Bekir Rasûlullâh’a (*sallallahu aleyhi ve sellem*) sordu, O da buyurdu ki: **“Evet, bana dünya ve âhiretle ilgili olacak şeyler gösterildi. Öncekiler ve sonrakiler tek bir alanda toplandı. Bundan dolayı insanlar çokça korktular.”** Sonra onlar Âdem’e, Nûh’a, İbrâhîm’e, Mûsâ’ya ve İsâ’ya, Allah’ın huzurunda şefaetçi olmaları için giderler. Onlar mazeretlerini belirterek bunu yapamayacaklarını bildirirler. Sonra İsâ **“Sizler Muhammed’e(*sallallahu aleyhi ve sellem*) gidin. Aziz ve celil olan Rabbiniz’in huzurunda O size şefaet etsin’ der. Hz. Muhammed’e (*sallallahu aleyhi ve sellem*) giderler. O da şefaet için hareket eder... Bunun üzerine Cibrîl aleyhisselam Rabbi’ne varıp Onun için izin ister. Aziz ve celil olan Allah Cibrîl’e der ki: ‘Ona izin ver ve**

Onu cennetle müjdele' Cibrîl Onu alıp götürür. Muhammed bir hafta kadar secdeye kapanır. Bunun üzerine aziz ve celil olan Allah der ki: 'Ey Muhammed! Başını kaldır. Söyle, dinlenirsin; şefaatchi ol, şefaatin kabul edilir' Dedi ki: 'Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) başını kaldırır. Aziz ve celil olan Rabbi'ne baktığında bir hafta kadar daha secdeye kapanır' Bunun üzerine aziz ve celil olan Allah der ki: 'Başını kaldır. Söyle, dinlenirsin; şefaatchi ol, şefaatin kabul edilir' Dedi ki: 'Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) tekrar secdeye kapanmaya girer fakat bu defa Cebrâîl koltukaltlarından Onu tutar. Bunun üzerine aziz ve celil olan Allah Ona, daha önce hiçbir beşere ilham etmediği duaları ilham eder' Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) de der ki: 'Ey Rabbim! Sen beni âdemoğlunun efendisi olarak yarattın. Ben bunu övmek için söylemiyorum. Yine beni kıyamet gününde yer, kendisinden yarılanların ilki kıldın. Ben bunu övmek için söylemiyorum'” Sonra Rasûlullâh (sallallahu aleyhi ve sellem) buyurdu ki: **“Havz-ı Kevser'de su içmek için benim yanıma San`â ile İlat arasındaki mesafeyi dolduracaklardan daha fazlası gelir...”**[66]

· Abdullâh b. Abbâs diyor ki: Rasûlullâh (sallallahu aleyhi ve sellem) buyurdu ki:

“Hiçbir peygamber yoktur ki, onun kabule şâyân bir duası olmasın. Her peygamber duasını dünyada yaptı. Fakat ben duamı ümmetime şefaath için beklettim... İnsanlara, kıyamet günü uzayacak”

Onlar bu perişan hallerinden kurtulmak için önce Âdem'e, sonra Nûh'a, daha sonra İbrâhîm'e, Ondan sonra Mûsâ'ya, Ondan sonra İsâ'ya, şefaatchi olmaları için gidecekler. Bu peygamberlerden her biri kendisine ait ayak sürçmesini hatırlatacak ve 'Ben bu işte yokum' diyecekler.

Rasûlullâh (sallallahu aleyhi ve sellem) buyurdu ki: **“Bunun üzerine bana gelirler ve 'Ey Muhammed! Rabbin'in huzurunda bize şefaath et de bizim aramızda hüküm versin' derler. Ben de 'Ben o şefaate varım' derim. Nihayet aziz ve celil olan Allah, dileyip razı olduğu kimse için izin verir. Allah Tebârake ve Teâlâ halkı arasında kesin hüküm verip onları ayrıştırmayı dileyince bir seslenen şöyle seslenecektir: 'Muhammed ve ümmeti nerede?'”**

Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki:

“Bizler sonuncular, aynı zamanda birincileriz. Bizler ummetlerin sonuncuları, hesap vereceklerin ilkiyiz. Ummetler bizim yolumuzu açacaklar. Bizler alınları ve ayakları temizlenmenin (*abdest almanın*) bir izi olarak parlak şekilde yürüyüp gideceğiz. Ummetler bizim hakkımızda şöyle diyecekler: ‘Neredeyse bu ümmetin tümü peygamber olacaktı’

Biz cennetin kapısına gideriz. Ben kapının halkasından tutar, kapıyı çalarım. ‘Bu kimdir?’ denilir. Ben ‘Ben Muhammedim’ derim. Kapı bana açılır. Aziz ve celil olan Rabbim Kürsî’si üzerinde iken Onun huzuruna varırım. Ona secdeye kapanırım. Ona öyle hamdlerle hamd ederim ki, benden önce hiçbir kimse onlarla Ona hamd etmemiştir ve benden sonra hiçbir kimse de onlarla Ona hamd etmeyecektir. Bana ‘Ey Muhammed! Başını kaldır. İşte, istediğin verilecek. Söyle, dinleneceksin. Şefaati et, şefaatin kabul edilecek’ denilecek. Ben de başımı kaldırıp diyeceğim ki: ‘Ey Rabbim! Ummetim! Ummetim!’ Yüce Mevlâ buyuracak ki: ‘Kalbinde şu ve şu kadar iman olanı çıkar’ Ben tekrar secdeye kapanacağım. Söylediğimi söyleyeceğim. Yine bana denilecek ki: ‘Başını kaldır. Söyle, dinleneceksin. İşte, istediğin verilecek. Şefaati et, şefaatin kabul edilecek’ Ben de diyeceğim ki: ‘Ey Rabbim! Ummetim! Ummetim!’ Yüce Mevlâ buyuracak ki: ‘Kalbinde birincisinden daha az olarak, şu ve şu kadar olanı çıkar’ Tekrar secdeye kapanacağım. Söylediğimi söyleyeceğim. Yine bana denilecek ki: ‘Başını kaldır. Söyle, dinleneceksin. İşte, istediğin verilecek. Şefaati et, şefaatin kabul edilecek’ Ben de diyeceğim ki: ‘Ey Rabbim! Ummetim! Ummetim!’ Bana denilecek ki: ‘Kalbinde bir öncekinden daha az olmak üzere şu ve şu kadar olanı çıkar’”[67]

· `Ukbe b. `Âmir el-Cuhenî diyor ki: Ben Rasûlullâh’ın (*sallallahu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurduğunu işittim:

“Allah öncekilerle sonrakileri topladığında, aralarında hüküm verip de hükmünü bitirince, mu’minler şöyle diyecekler: ‘Rabbimiz aramızda hüküm verdi. Şimdi Rabbimiz’e bizim için kim şefaatiçi olacak?’ Derken onlar (*birbirlerine*)‘Âdem’e gidin! Çünkü Allah Onu eliyle

yaratmış ve Ona hitab etmiştir’ diyecek ve Ona gelip ‘Kalk da Rabbimiz’e bizim için şefaatçi ol’ diyecekler. Âdem de ‘Siz Nuh’a gidin’ cevabını verecek. Bunun üzerine onlar Nuh’a gelecekler. O da onları İbrâhîm’e yollayacak. Bu sefer onlar İbrâhîm’e gelecekler. O da onları Mûsâ’ya yollayacak. O zaman onlar Mûsâ’ya gelecekler. O da onları İsâ’ya yollayacak. Onlar bu sefer İsâ’ya gelecekler. O da ‘Ben size okuryazarlığı olmayan peygamberi tavsiye ediyorum’ diyecek”

Peygamber (*sallallahu aleyhi ve sellem*) sözüne devamla buyurdu ki:

“Bunun üzerine onlar bana gelecekler. Aziz ve celil olan Allah bana, huzuruna çıkmam için izin verecek ve bulunduğum mecliste öyle güzel bir koku yayılacak ki, onu daha önce hiç kimse koklamamıştır. Nihayet ben Rabbim’e geleceğim de O benim şefaatçiliğimi kabul edip beni, başımın saçlarından ayaklarımın tırnaklarına kadar nura bürüyecek. O zaman kâfirler, İblîs’e diyecekler ki: ‘Mu’minler kendilerine şefaat edecek kimseyi buldular. Haydi, sen de kalk, Rabbin nezdinde bizim için şefaatçi ol! Çünkü bizi sen saptırdın!’”

Peygamber (*sallallahu aleyhi ve sellem*) sözüne devamla buyurdu ki:

“O da kalkacak. Ancak duracağı yere, hiç kimsenin asla koklamamış olduğu en pis bir koku yayılacak. Sonra İblîs, onları cehennem(*götürmek*) için önlerine düşecek. Bu sırada İblîs, Allahu Teâlâ’nın, ayetinde beyan ettiği şunları söyleyecektir: ‘İş bittirilince şeytan: ‘Doğrusu Allah size gerçek bir vaatte bulunmuştu. Ben de size vaatte bulunmuştum ama vaadimi bozdum’
diyecek’[68] **mealindeki ayeti okuyacaktır.**”[69]

Üçüncü Kısım Şefaati: Amcası Ebû Talib’in cehennemdeki azabını hafifletmesi şefaattir

· Ebû Sa`îd el-Hudrî, Peygamber’in (*sallallahu aleyhi ve sellem*) yanında amcası Ebû Tâlib zikredildiği sırada Peygamber’in (*sallallahu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurduğunu işitmiş:

“Umulur ki, kıyamet gününde şefaati amcama fayda verir de O, cehennem ateşinin en sıgı yerine konulur. O ateş

topuklarına ulaşır fakat ondan dolayı beyni kaynar.”[70]

· Abdulmuttalib’in oğlu Abbâs, Rasûlullâh’a(*sallallahu aleyhi ve sellem*) **“Senin amcana ne faydan oldu (Ona şefaât ederek derdine çare olamadın)? Allah’a yemin ederim ki, O seni her zaman saldırılardan korurdu ve senin için düşmanlarına karşı öfkelenirdi”** dedi.

Peygamber (*sallallahu aleyhi ve sellem*) Abbâs’a**“Ebû Tâlib şimdi ateşin sığ bir yerindedir. Eğer benim şefaâtım olmasaydı muhakkak O, cehennem en alt tabakasında bulunacaktı”**buyurdu.[71]

Dördüncü Kısım Şefaati: Bazı insanların hesaba çekilmeden cennete girmeleri için şefaatidir

Bu şefaât türü de yalnız Rasûlullâh’a (*sallallahu aleyhi ve sellem*) mahsustur. Hesaba çekilmeden cennete gireceklerin sıfatları ve sayıları hakkında şu ve benzeri hadisler rivayet edilmiştir:

· Abdullâh b. Abbâs diyor ki: Bir gün Peygamber(*sallallahu aleyhi ve sellem*) çıkıp yanımıza geldi ve şöyle buyurdu:

“Bana bütün ummetler arz olunup gösterildi. Bir peygamber beraberinde bir kişiyle, bir peygamber yanında iki kişiyle, bir peygamber beraberinde bir toplulukla geçmeye başladılar. Bir peygamber de yanında hiçbir kimse gelmeyerek geçti. Ben uzakta ufku kapatmış kalabalık bir karartı gördüm de bunun benim ümmetim olmasını ümit ettim. Bana ‘Bu, Mûsâ peygamberle kavmidir’ denildi. Sonra bana ‘Şu tarafa bak!’ denildi. Ben orada da ufku kapatmış çok büyük bir karartı gördüm. Bana yine ‘Şu tarafa ve şu tarafa bak!’ denildi. Ben o taraflarda da ufku kaplamış çok büyük bir karartı gördüm. Bana ‘İşte bunlar senin ümmetindir. Bunların beraberinde yetmiş bin kişi vardır ki, bunlar hesaba çekilmeksizin cennete girerler’ denildi”

Peygamber (*sallallahu aleyhi ve sellem*) cennete hesapsız gireceklerin vasıflarını insanlara beyân etmeden gitti, insanlar da dağıldı. Peygamber’in(*sallallahu aleyhi ve sellem*) sahâbîleri kendi aralarında şöyle muzâkere ettiler:

“Bizler şirkin içinde doğduk. Fakat Allah’a ve Rasûlü’ne

iman ettik. Hesapsız cennete girecekler bizim çocuklarımızdır.” dediler.

Bu munazara Peygamber’e (*sallallahu aleyhi ve sellem*) ulaştı ve O da şöyle buyurdu:

“Hesapsız cennete girecek olanlar şu mu’minlerdir ki, onlar eşyada uğursuzluk olduğunu kabul etmezler, dağlama ile tedavi etmezler, afsunlama yapmazlar ve sadece Rabbleri’ne tevekkül ederler.”

Bunun üzerine `Ukkâşe b. Mihsan ayağa kalktı da **“Ben onlardan mıyım yâ Rasûlallah?”** dedi.

Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) **“Evet”** buyurdu.

Akabinde bir başkası ayağa kalktı da **“Ben de onlardan mıyım?”** dedi. Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) **“Bu hususta `Ukkâşe senden önce davrandı”** buyurdu.[72]

· Bu hadisin aynısı `İmrân b. Husayn’dan[73] ve Ebû Hurayra’dan[74] de rivayet edilmiştir.

· Sehl b. Sa`d diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki: **“Ummetimden yetmiş bin kişi yahut yedi yüz bin kişi (Ebû Hâzim bunların hangisini söylediğini bilemiyor) mutlaka cennete gireceklerdir. Onlar birbirlerine tutunacaklar, bazısı bazısının elinden tutacak, sondakileri cennete girmedikçe öncekileri girmeyeceklerdir. Yüzleri bedir gecesindeki ay suretinde olacaktır.”**[75]

· Rufâ`a el-Cuhenî diyor ki: Biz Resûlullah’ın(*sallallahu aleyhi ve sellem*) beraberinde bir yolculuktan (veya savaştan) geri döndük. O sıralarda Resûl-i Ekram (*sallallahu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurdu:

“Muhammed’in canı elinde olan Allah’a yemin ederim ki, imân edip sonra doğru yoldan ayrılmayan hiç bir kul yoktur ki cennete koyulacak olmasın. Umarım ki bunlar, sizler ve sâlih olan soyunuz cennetteki meskenlere yerleşmedikçe cennete girmezler. Aziz ve celil olan Rabbim ummetimden yetmiş bin kişiyi hesapsız olarak cennete koymayı bana kesin vadetti”[76]

Görüldüğü gibi, bu hadislerde, Rasûlullâh’ın(*sallallahu aleyhi ve sellem*) şefaatiyle ümmetinden sorgu-sualsiz cennete gireceklerin yetmiş bin kişi olduğu beyan edilmiştir. Ancak diğer hadislerde

bunların sayılarının artırılacağı bildirilmiştir. Bu hadislerden bazıları şunlardır:

· Ebû Hurara diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki:

“Aziz ve celil olan Rabbim’den istedim de bana, ummetimden yetmiş bin kişiyi, dolunay gecesindeki ay suretinde cennete sokmayı vadetti. Ben fazlasını istedim, O da bana her binle beraber yetmiş bin daha verdi. Ben ‘Ey Rabbim! Şayet bunların tümü ummetimin muhacirleri değillerse?’ dedim. O da ‘O zaman senin için onları bedevîlerden tamamlarım’ dedi”[77]

· Huzeyfe b. el-Yemân diyor ki: Bir gün Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) bizden kayboldu. Ortaya çıkmadı. Öyle ki artık hiç çıkmayacağını sandık. Çıkıp gelince öyle bir secde etti ki, zannettik ki o secde esnasında Onun ruhu alındı. Secdeden başını kaldırdınca şöyle dedi:

“Şubhesiz ki Rabbim Tebârake ve Teâlâ ummetim hakkında benimle istişare etti. ‘Onlara ne yapayım?’ buyurdu. Ben de dedim ki: ‘Ey Rabbim! Dilediğini yap. Bunlar senin yarattığın varlıklar ve kullarıdır’ Bunun üzerine ikinci kez benimle istişare etti. Ben Ona yine aynı şeyi söyledim. Bunun üzerine buyurdu ki: ‘Ey Muhammed! Ben seni ummetin hakkında üzmeyeceğim’ ve Yüce Mevlâ beni şununla müjdeledi: ‘Ummetimden ilk cennete girecekler yetmiş bin kişi olacak. Her binle birlikte yetmiş bin kişi daha bulunacak. Bunlar için herhangi bir hesap söz konusu olmayacaktır’”[78]

· Ebû Umâme el-Bâhilî diyor ki: Ben Rasûlullâh’ın(*sallallahu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurduğunu işittim:

“Rabbim bana ummetimden yetmiş bin kişiyi hesap ve azap görmeden cennete koyacağını vadetti. Aynı zamanda her bin kişiyle birlikte yetmiş bin kişi ve kendi avucuyla üç avuç daha vadetti”[79]

· Ebû Eyyûb el-Ensârî demiştir ki: Bir gün Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) çıkıp onlara gelmiş ve onlara şöyle buyurmuş:

“Şubhesiz ki aziz ve celil olan Rabbim beni, ummetimden yetmiş bin kişiyi affederek cennete koyma ile ümmetime

dair içimde sakladığım dileğim arasında serbest bıraktı”

Bazı sahabîler **“Ey Allah’ın Rasûlü! Aziz ve celil olan Rabbin de bunu saklar mı?”** diye sordular.

Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) içeriye girdi sonra tekbir getirerek dışarıya çıktı ve buyurdu ki:

“Şubhesiz ki, aziz ve celil olan rabbim, hesapsız girecek yetmiş bin kişiden her binine yetmiş bin, bir de içimde sakladığımı ilave etti”

Ravilerden Ebû Rahm, hadisi rivayet eden Ebû Eyyûb’a şöyle dedi:

“Ey Ebâ Eyyûb! Sen Rasûlullâh’ın (*sallallahu aleyhi ve sellem*) sakladığının ne olabileceğini tahmin ediyorsun?”

Bunun üzerine insanlar hayretlerinden parmaklarını yediler (*ellerini ağızlarına götürdüler*)ve dediler

ki: **“Rasûlullâh’ın içinde sakladığından sana ne?”**

Bunun üzerine Ebû Eyyûb dedi ki: **“Adamı bırakın. Ben Rasûlullâh’ın (*sallallahu aleyhi ve sellem*)içinde sakladığını tahmin ederek, hatta kesin biliyormuş gibi olarak size haber vereyim. Şubhesiz ki Rasûlullâh’ın (*sallallahu aleyhi ve sellem*) içinde sakladığı dileği şöyle söyleyecek olmasıdır: ‘Ey Rabbim! Kim Allah’a herhangi bir ortak koşmaksızın Ondan başka hiçbir ilah olmadığına, Muhammed’in Allah’ın kulu ve peygamberi olduğuna, kalbi dilini tasdik ederek şehâdet edecek olursa, sen bunu cennete koy”**[80]

· `Utbe b. `Abd es-Sulemî Rasûlullâh’ın (*sallallahu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

“Şubhesiz ki Rabbim bana ümmetimden yetmiş bin kişiyi hesapsız olarak cennete koyacağını vadetti. Sonra her bin, yetmiş bin kişiye şefaâtçi olacaklar. Sonra Rabbim bana iki eliyle üç avuç dolduracak”

Bunun üzerine Ömer **“Allahu ekber.”** diyerek tekbir getirdi ve dedi ki: **“İlk yetmiş bini Allah, babaları ve aşiretleri hakkında şefaâtçi kılar. Umarım ki Allah beni son avuçlardan birinin içinde kılar.”**[81]

· Ebû Bekir es-Sıddîk diyor ki: Rasûlullâh(*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki:

“Bana hesapsız olarak cennete girecek yetmiş bin kişi verildi. Onların yüzleri ayın on dördü gibidir, kalpleri tek

bir adamın kalbi gibidir(aralarında ayrılık yoktur). Ben aziz ve celil olan Rabbim'den bu sayıyı artırmasını istedim. O da bana her biri ile birlikte yetmiş bin kişi artırdı"[82]

Burada zikredilen hadislerden bir kısmının ravileri, bazı âlimler tarafından zayıf görülmüşlerse de hadislerin birçok yolla rivayet edilmeleri, onlara kuvvet kazandırmakta ve sahîh hadis mertebesine ulaştırmaktadır. Birbirini destekleyen bu hadisler gösteriyor ki, Rasûlullâh'a (*sallallahu aleyhi ve sellem*), hesaba çekilmeden cennete girecekleri vâdedilenlerin sayıları sadece yetmiş bin değil daha da fazladır. Bunlar Muhammed'in (*sallallahu aleyhi ve sellem*) şefaati sayesinde bu mertebeye ulaşmışlardır. Allah bizleri de onlardan kılsın.

Beşinci Kısım Şefaati: Belli kimselere özel şefaattir

Bazı insanlar Rasûlullâh'tan özellikle kendilerine şefaatçi olmasını talep etmişler, Rasûlullâh(*sallallahu aleyhi ve sellem*) da şefaet edeceğini vaad etmiştir. Daha önce zikrettiğimiz `Ukkâşe b. Mihsan bunlardandır. Bunun dışında vâdettiği kimseler de vardır. Onlardan bazıları şunlardır:

a. Enes b. Mâlik diyor ki: Rasûlullâh'tan (*sallallahu aleyhi ve sellem*) kıyamet gününde bana şefaet etmesini istedim, **"Ben bunu yaparım"** buyurdu. Dedim ki: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Seni nerede arayayım?"**

Buyurdular ki: **"Beni ilk olarak Sırat üzerinde ara"**

Dedim ki: **"Eğer seni Sırat üzerinde bulamazsam?"**

Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki: **"Amellerin tartıldığı terazinin başında ara"**

Dedim ki: **"Eğer seni terazinin başında da bulamazsam?"**

Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki: **"O zaman beni, Kevser Havuzu'nun başında ara. Çünkü ben bu üç yerden şaşmam (mutlaka birinde bulunurum)"[83]**

b. Rabî`a b. Ka`b el-Eslemî diyor ki: Ben Rasûlullâh'a (*sallallahu aleyhi ve sellem*), yatsı namazını kılmasına kadar bütün gün boyu hizmet ediyordum ve Onun ihtiyacı olan şeyleri yapıyordum. Ondan sonra da kapısında oturuyordum. Evine teşrîf edince kendi kendime şöyle diyordum:

"Belki Rasûlullâh'ın (sallallahu aleyhi ve sellem) bir ihtiyacı

ortaya çıkar.” Ben orada devamlı Rasûlullâh’ın (*sallallahu aleyhi ve sellem*)“**Subhânallah! Subhânallah! Subhânallah ve bi hamdihî**” dediğini işitiyordum.

Nihayet orada durmaktan usanıyor geri dönüyordum yahut da gözlerime hâkim olamayıp uyuyordum. Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) benim kendisi için hızlı hareket ettiğimi ve Ona hizmet yaptığımı görünce bir gün bana şöyle buyurdu: **“Ey Rabî`a! İşte benden vereyim sana”**

Bunun üzerine dedim ki: **“Ey Allah’ın Rasûlü! İsteğim hususunda bana mühlet tanı. Sonra onu sana bildireyim”**

Bunun üzerine ben kendi kendime düşündüm. Dünyanın gelip geçici olduğunu, dünyada bana yetecek kadar rızkımın bulunduğunu ve onun bana devamlı ulaştığını anladım.

Dedim ki **“Ben Rasûlullâh’tan (*sallallahu aleyhi ve sellem*) âhiretim için bir şey isteyeyim. Zira Peygamber, aziz ve celil olan Allah katında ulaştığı bu mertebededir.”**

Rasûlullâh’a (*sallallahu aleyhi ve sellem*) geldim.

O buyurdu ki: **“Ne yaptın Rabî`a?”**

Dedim ki: **“Tamam yâ Rasûlallah! Ben senden Rabbin nezdinde bana şefaet etmeni istiyorum ki, beni cehennem ateşinden azat etsin”**

Bunun üzerine buyurdu ki: **“Ey Rabî`a! Kim sana bunu emretti?”**

Dedim ki: **“Seni hak peygamber olarak gönderen Allah’a yemin ederim ki, hiçbir kimse bunu bana emretmedi. Fakat sen bana ‘İste vereyim’demiştin ve sen de Allah katında eriştiğin bu mertebedesin. Ben isteğimi gözden geçirdim ve anladım ki dünya gelip geçici. Benim dünyada bana ulaşan rızkım var.”** ve dedim ki **“Ben Rasûlullâh’tan (*sallallahu aleyhi ve sellem*)âhiretim için bir şey isteyeyim”**

Rabî`a diyor ki: **“Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) uzun zaman sustu. Sonra bana dedi ki:‘Ben bunu yapacağım. Sen de çok secde yaparak nefesine karşı bana yardımcı ol’”**[84]

c. Rasûlullâh’ın bir hizmetçisi şöyle demiştir:

Rasûlullâh’ın (*sallallahu aleyhi ve sellem*), kendisine hizmet edenlere söylediği şeylerden biri de şuydu:

“Senin bir şeye ihtiyacın var mı?”

Nihayet bir gün Rasûlullâh’a (*sallallahu aleyhi ve sellem*) dedim ki: **“Ey Allah’ın Rasûlü! Benim bir şeye ihtiyacım var.”**

Buyurdu ki: **“İhtiyacın nedir?”**

Dedim ki: **“İhtiyacım kıyamet günü bana şefaatçi olmandır.”**

Dedi ki: **“Kim sana bunu öğretti?”**

Dedim ki: **“Rabbim!”**

Dedi ki: **“İlla da ısrar ediyorsan, çok secde ederek bana yardımcı ol”**[85]

d. Osmân b. Huneyf diyor ki: Görme özürlü olan bir adam Rasûlullâh’a (*sallallahu aleyhi ve sellem*) geldi ve dedi ki: **“Allah’a dua et de bana afiyet versin”**

Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki: **“Dilersen dua edeyim, dilersen sabret bu senin için daha hayırlıdır.”**

Âmâ dedi ki: **“Dua et”**

Bunun üzerine Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) ona güzelce abdest almasını ve şu duayla dua etmesini emretti: **“Ey Allahım! Ben senden diliyorum. Rahmet peygamberi olan peygamberin Muhammed (*sallallahu aleyhi ve sellem*) aracılığıyla sana yöneliyorum. (Ey Muhammed) Ben şu ihtiyacımın giderilmesi için seninle Rabbim’e yöneliyorum. Ey Allahım! Sen onu bana şefaatçi kıl”**[86]

e. Atâ’ b. Ebî Rabâh diyor ki: Abdullâh b. Abbâs bana dedi ki: **“Ben sana cennet kadınlarından bir kadın göstereyim mi?”**

Ben **“Evet göster.”** dedim.

İbni Abbâs **“İşte şu zenci kadındır.”** dedi. Bu kadın bir keresinde Peygamber’e (*sallallahu aleyhi ve sellem*) geldi de **“Ben sara nöbeti geçiriyorum. Ben saralanınca da (üstüm başım) açılıyor. Benim için Allah’a duâ ediver.”** dedi.

Peygamber (*sallallahu aleyhi ve sellem*) **“İstersen hastalığına sabret, bunun karşılığında sana cennet vardır. İstersen sana afiyet vermesi için Allah’a dua edeyim”** buyurdu.

Kadın **“Ben sabredeyim”** dedi ve **“Benim üstüm başım açılıyor. Allah’a duâ et de açılmayayım”** dedi.

Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) da onun için duâ etti.[87]

Üçüncü Husus: Rasûlullâh’ın (*sallallahu aleyhi ve sellem*) şefaatine erişecek olanlar

Muhammed’in (*sallallahu aleyhi ve sellem*) şefaati alanı oldukça geniştir. Onun şefaatine özellikle şunlar nail olacaklardır:

1. Samimi olarak “la ilahe illallah” diyen kimseler:

· Ebû Hurayra diyor ki: Dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Kıyamet gününde senin şefaatinle en çok kim mutlu olacaktır? Rasûlullâh buyurdular ki: **“Ey Ebû Hurayra! Hadislere düşkünlüğünü gördüğüm için, bu hususu senden önce bana herhangi bir kimsenin sormayacağını zaten tahmin ediyordum. Kıyamet gününde insanlardan benim şefaetimle en çok mutlu olacak olan, içinden, samîmi olarak ‘la ilâhe illallah’ diyendir.”**[88]

· Ebû Mûsâ el-Eş`ârî diyor ki: Rasûlullâh(*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki: **“Ben değirmenin uğultusu gibi veya arıların vızıltısı gibi bir ses işittim. Bana aziz ve celil olan Rabbim tarafından biri geldi ve dedi ki: ‘Rabbim ummetimin bir kısmının cennete girmesi ile onlara şefaet etmem hususunda beni serbest bırakmış’ Ben onlara şefaet etmemi seçtim. Çünkü ben bildim ki, bu onlar için daha kapsamlıdır. Bunun üzerine Rabbim beni ummetimin üçte birinin cennete girmesi ile onlara şefaetçi olmam arasında serbest bıraktı. Ben onlara şefaetçi olmamı seçtim ve bunun onlar için daha kapsamlı olduğunu bildim”** Bunun üzerine Ebû Mûsâ ve diğer bir sahabî **“Ey Allah'ın Rasûlü! Allah'a dua et de bizi de senin şefaet edeceğin kimselerden kılsın”** dediler. Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) o ikisine dua etti. Sonra onlar Rasûlullâh'ın sahâbîlerini uyardılar. Rasûlullâh'ın sözünü onlara haber verdiler. Onlar da gelip şöyle demeye başladılar: **“Ey Allah'ın Rasûlü! Allah'a dua et de bizi de senin şefaet edeceğin kimselerden kılsın”** Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) da onlara dua etti. Ebû Mûsâ diyor ki: **“Millet Rasûlullâh'ın(*sallallahu aleyhi ve sellem*) başına toplanıp çoğalınca O şöyle buyurdu: ‘Şubhesiz ki şefaetim lâ ilâhe illallah diye şehâdet getirerek ölenleredir’”**[89]

2. Allah'a ortak koşmadan ölen kimseler

· Ebû Hurayra diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki: **“Her peygamberin kabul edilen bir duası vardır ve her peygamber duasını acele edip yapmıştır. Fakat ben duamı kıyamet gününde ümmetime şefaet etmek için sakladım. İnşâallah ümmetimden Allah'a hiç bir şeyi**

ortak koşmadan ölenler buna erişeceklerdir.”[90]

· `Avf b. Mâlik diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki:

“Rabbimin katından bir melek bana geldi ve beni ummetimin yarısını cennete sokmak ile şefaât yetkisi arasında serbest bıraktı da ben şefaât etmeyi seçtim. Bu şefaât Allah’a ortak koşmadan ölenleredir.”[91]

· Abdullâh b. Abbâs diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki:

“Bana benden önce hiç kimseye verilmeyen beş şey verildi”

Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) bunları zikretmiş, beşincisi hususunda şöyle buyurmuştur:

“Bana şefaât etme verildi. Ben onu ummetimden herhangi bir şeyi Allah’a ortak koşmayanlar için erteledim”[92]

· Ebû Zerr el-Ğifârî diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki:

“Ben aziz ve celil olan rabbimden ümmetim için şefaât etmeyi istedim. O da onu bana verdi. Ummetimden aziz ve celil olan Allah’a herhangi bir şeyi ortak koşmayanlar, inşâallah bu şefaate erişeceklerdir.”[93]

· Ebû Mûsâ el-Eş`ârî diyor ki: Rasûlullâh(*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki:

“Aziz ve celil olan Rabbim tarafından bana biri geldi. Beni ummetimin yarısını cennete koymakla şefaât arasında muhayyer bıraktı. Ben şefaât etmeyi seçtim”

Ebû Mûsâ ve Mu`âz şöyle dediler: **“Ey Allah’ın Rasûlü! Dua et de aziz ve celil olan Allah bizi de senin şefaât edeceklerin içinde kılsın”**

Bunun üzerine Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki: **“Siz ve Allah’a herhangi bir şeyi ortak koşmayarak ölen, benim şefaâtimin kapsamı içinde olacaksınız”[94]**

3. Rasûlullâh’ın ümmetinden büyük günah işleyenler

· Enes b. Mâlik diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki:

“Benim şefaâtım, ummetimden büyük günah işleyenler içindir.”[95]

· Câbir b. Abdillâh diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki: **“Şefaati, ummetimden büyük günah işleyenler içindir.”**

Ravilerden Muhammed b. Ali demiştir ki: Câbir b. Abdillâh bana dedi ki: Ey Muhammed! Büyük günah işlemeyenlerin şefaati ne alakası olacaktır![96]

· Ebû Mûsâ el-Eş`ârî diyor ki: Rasûlullâh(*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki:

“Ben şefaati etmemle ummetimin yarısının cennete girmesi arasında muhayyer bırakıldım. Ben şefaati etmeyi seçtim. Çünkü şefaati daha genel ve daha kapsamlıdır. Siz bu şefaatinin takva sahibi kimseler için olacağını mı sanırsınız? Hayır. Fakat bu, günahkârlar, hata edenler ve pis işlere bulaşanlar içindir.”[97]

· Abdullâh b. Ömer diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki:

“Ben şefaati etme veya ummetimin yarısının cennete koyulması arasında serbest bırakıldım ve ben şefaati etmeyi seçtim. Çünkü şefaati daha kapsamlı ve daha yeterlidir. Siz bu şefaatinin takva sahibi kimseler için olacağını mı sanırsınız? Hayır. Fakat bu, pis işlere bulaşanlar ve çokça hata edenler içindir.”[98]

4. Mü'min olarak cehennemde yananlar

Bu konuyla ilgili olan hadisler önceki bölümlerde çokça zikredildi. Burada hatırlatmak için sadece şunu zikredeceğiz:

· İmrân b. Husayn diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki:

“Muhammed'in (*sallallahu aleyhi ve sellem*)şefaati ile bir kavim ateşten çıkar da cennete girerler. Onlar 'cehennemliler' diye isimlendirilirler.”[99]

5. Ezandan sonra Rasûlullâh'a salâvat getirip Onun Makâm-ı Mahmûd'a erişmesini Allah'tan dileyenler

· Abdullâh b. `Amr b. el-Âs, Rasûlullâh'ın(*sallallahu aleyhi ve*

sellem) şöyle buyurduğunu işitmiş:

“Muezzini işittiğiniz vakit siz de onun dediğini deyin. Sonra bana salâvat getirin. Çünkü her kim bana bir defa salâvat getirirse, Allah ona o salâvat sebebiyle on defa salât eyler (rahmet eyler). Sonra Allah’tan benim için vesileyi isteyin. Zira vesile cennette bir makamdır ki, Allah’ın kullarından yalnız bir tanesine layıktır. Umarım ki o bir kişi de ben olayım. Şimdi her kim benim için vesileyi isterse ona şefaati vâcib olur.”[100]

· Câbir b. Abdillâh diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki:

“Her kim ezanı işittiği zaman ‘Allahumme Rabbe hâzihi’da`veti’t-tâmmeh ve’s-salâti’l-kââimeh, âti Muhammedeni’l-vesîlete ve’l-fadîleh ve’b`ashu mekâmem Mahmûdeni’llezi ve`adteh(*Ey bu mükemmel davetin ve kılınmak üzere olan bu namazın Rabbi olan Allahım! Muhammed’e (sallallahu aleyhi ve sellem) vesileyi ve fazileti ver. Onu, kendisine vâdettiğin Makâmı Mahmûd’a ulaştır*)’ **derse, kıyamet gününde benim şefaati ona vâcib olur.”**[101]

· Ruveyfi` b. Sâbit el-Ensârî diyor ki: Muhakkak ki Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurdu:

“Kim Muhammed’e salevât getirir de ‘Allahım! Onu katındaki yakın makama (Makâm-ı Mahmûd’a) eriştir’ derse, ona şefaati etmem vacip olur.”[102]

6. İmanla ölen tüm ümmet

· Sa`d b. Ebî Vakkâs diyor ki: Rasûlullâhla(*sallallahu aleyhi ve sellem*) birlikte Medîne’yi kast ederek Mekke’den yola çıktık. Azver’e[103] yaklaştığımız zaman indi, sonra ellerini kaldırıp Allah’a bir süre dua etti. Sonra secdeye kapandı, uzun bir süre kaldı. Sonra kalktı, ellerini kaldırıp bir süre daha Allah’a dua etti. Sonra secdeye varıp uzun süre kaldı. Sonra secdeden kalktı, ellerini kaldırıp bir süre Allah’a dua ettikten sonra secdeye kapandı. Akabinde buyurdu ki: **“Ben Rabbim’den diledim ve ümmetimin için şefaatte bulundum da bana ümmetimin üçte birini verdi. Bunun üzerine Rabbim’e şükretmek için secdeye kapandım. Sonra başımı kaldırıp ummetimin için Rabbim’den dilekte bulundum. Bana üçte birini daha verdi.**

Bunun üzerine Rabbim'e şükretmek için secdeye kapandım. Sonra başımı kaldırıp ümmetimin için Rabbim'den dilekte bulundum. Bunun üzerine bana son üçte birini verdi. Ben de Rabbim'e secdeye kapandım"[104]

· `Avf b. Mâlik el-Eşcâ`î diyor ki: Rasûlullâh(*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki:

"Rabbim'in bu gece beni ne hakkında muhayyer kıldığını bilir misiniz?"

Biz **"Allah ve Rasûlü en iyi bilendir."** dedik.

Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) **"Şubhesiz ki Rabbim beni ümmetimin yarısını cennete koymak ile şefa'at etmem arasında serbest bıraktı. Ben şefa'at etmeyi seçtim"** buyurdu.

Biz **"Ey Allah'ın Rasûlü! Bizi şefa'at edeceğin kimselerden etmesi için Allah'a duâ et"** dedik.

O **"Şefa'atim her Müslümanadır."** buyurdu.[105]

· Ebû Hurayra ve Huze'fe b. el-Yemân şöyle demişlerdir:

Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki:

"Allah Tebârake ve Teâlâ insanları bir yere toplayacak. Mu'minler kendilerine cennet yaklaştınlıncaya kadar ayakta duracaklar. Âdem'e gelerek 'Ey babamız! Bizim için cennetin açılmasını iste' diyecekler. O da 'Sizi cennetten ancak babanız Âdem'in hatası çıkarmadı mı? Ben bu işin ehli değilim. Siz oğlum İbrâhîm Halîlullah'a gidin' diyecek. İbrâhîm de 'Ben bu işin ehli değilim. Ben ancak geriden geriye Allah'ın dostuydum. Siz Allah'ın kendisi ile konuştuğu Mûsâ'ya gidin' diyecek. Bunun üzerine Mûsâ'ya gelecekler. O da 'Ben bu işin ehli değilim. Siz Allah'ın kelimesi ve Allah'ın ruhu olan İsâ'ya gidin' diyecek. İsâ da 'Ben bu işin ehli değilim' diyecek. Nihayet Muhammed'e(*sallallahu aleyhi ve sellem*) gelecekler. O hemen ayağa kalkacak ve kendisine şefa'at için izin verilecek, emanet (*emîn olmak*) ve rahim(*akrabalık bağı*) (iki şahıs şekline sokularak) gönderilerek onlar Sırât'ın sağ ve sol taraflarında duracaklar. Sonra sizin ilk kafileniz şimşek gibi sırattan geçecek"

Ben **"Annem babam sana feda olsun! Şimşek gibi geçmek ne demektir?"** diye sordum.

Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) **"Şimşegi hiç**

görmediniz mi? Göz kırpacak kadar bir zamanda nasıl geçip dönüyor. Sonrakiler rüzgârın geçişi gibi. Daha sonrakiler kuşların geçişi gibi ve insanların koşması gibi geçecekler. Onları böyle koşturan amelleri olacaktır. Peygamberiniz de Sırât üzerinde durmuş ‘Ey Rabbim! Kurtar! Kurtar! Kurtar!’ diyecek. Nihayet kulların amelleri âciz kalacak. Hatta öyle kimse gelecek ki, ancak sürünerek gidebilecek. Sıratın iki tarafında asılı çengeller olacak. Bunlar emrolunduklarını yakalamakla memurdurlar. Bakarsın bazı insanlar tırmalanmış kurtulmuş. Bazıları da cehenneme atılmış olacak” buyurdular[106]

Evet, Rasûlullâh’ın (*sallallahu aleyhi ve sellem*) şefaati oldukça kapsamlıdır. Rasûlullâh(*sallallahu aleyhi ve sellem*) şfaat hakkını dünyada kullanmamış, ahirete bırakmıştır. Allah bizleri de Onun şefaatine mazhar eylesin. Âmîn. Bu hususta Rasûlullâh’tan (*sallallahu aleyhi ve sellem*) şu ve benzeri hadisler rivayet etmiştir:

· Ebû Hurayra diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki:

“Her peygamberin (kabul edilecek) bir duası vardır. Ben duamı inşaallah kıyamet günü ümmetime şfaat etmek için saklamak istiyorum”[107]

· Bu hadisin benzeri Enes b. Mâlik’ten,[108] Câbir b. Abdillâh’tan[109] ve Abdullâh b. Abbâs’tan[110] da rivayet edilmiştir.

· Ebû Sa`îd el-Hudrî diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki:

“Her peygambere, (kullanacağı) bir hediye verilmiştir. Hepsi de onu acele edip kullanmıştır. Şubhesiz ki ben hediyemi ümmetime şfaat için erteledim. Muhakkak ki, ummetimden öyle adam vardır ki, toplumlara şfaat eder de onlar cennete girerler. Yine ümmetimden öyle adam vardır ki, bir kabileye şfaat eder. Keza ummetimden öyle adam vardır ki, bir cemaate şfaat eder. Bir adam da vardır ki üç kişiye, iki kişiye, bir kişiye şfaat eder.”[111]

· `Ubâde b. es-Sâmit diyor ki: Rasûlullâh(*sallallahu aleyhi ve*

sellem) buyurdu ki:

“...Şüphesiz ki Allahu Teâlâ beni uyandırdı ve dedi ki: ‘Ey Muhammed! Ben hiçbir nebî ve hiçbir peygamber göndermedim ki, benden bir şey istemiş olsun da ben ona o istediğini vermiş olmayayım. Ey Muhammed! Sen de iste, istediğin verilsin’ Bunun üzerine dedim ki: ‘Benim isteğim kıyamet günü ümmetime şefaathetmemdir’”

Ebû Bekir dedi ki: **“Ey Allah’ın Rasûlü! Buradaki şefaatten maksadın nedir?”**

Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) dedi ki: **“Ben diyeceğim ki: ‘Ey Rabbim! Benim, senin katında gizlediğim şefaathet var ya’ Rabb Tebârake ve Teâlâ buyuracak ki: ‘Evet’ Bunun üzerine Rabbim Tebârake ve Teâlâ ümmetimin geri kalanını da ateşten çıkaracak ve cennete atacaktır.”**[112]

Âlimlerin şefaathet etmeleri

· Osman diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki:

“Kıyamet günü üç zümre şefaathet eder: Peygamberler, sonra âlimler, sonra şehidler.”[113]

Şehidlerin şefaathet etmeleri

Hadis-i şerîflerde şehidler de ahirette akrabalarına şefaathetçi olacakları beyan edilmiştir. Bu hadislerden bazıları şunlardır:

· Mikdâm b. Ma`dikerib diyor ki: Rasûlullâh(*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki:

“Şehidin, Allah katında altı özelliği vardır. Şehid, kanının ilk damlası döküldüğünde günahları affedilir, cennetteki gidip kavuşacağı yer kendisine gösterilir, kabir azabından korunmuş olur, kıyametteki en büyük korkudan güven içinde olur, başına vakar tacı giydirilir. O tac üzerindeki tek bir yakut taşı dünyadan ve içindekilerden daha değerli ve kıymetlidir. Cennetteki yetmiş iki huri ile evlendirilir. Akrabalarından yetmiş kişiye şefaatheti kabul edilir.”[114]

· Ummu’d-Derdâ’ şöyle dedi: Ben Ebû’d-Derdâ’nın şöyle dediğini işittim: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurmuş ki: **“Şehid, ailesinden yetmiş kişiye şefaathet edecektir.”**[115]

Osman diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu

ki:

“Kıyamet günü üç zümre şefaata eder: Peygamberler, sonra âlimler, sonra şehidler.”[116]

· Ebû Bekre diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki: **“Kıyamet gününde insanlar Sırât’a yüklenir. Sırât’ın kenarları onları, kelebeklerin ateşe atlaması gibi ateşin içine düşürür.”**

Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) devamla dedi ki:

“Allah Tebârake ve Teâlâ dilediğini rahmetiyle kurtarır. Sonra meleklerle, peygamberlere ve şehidlere, şefaata etsinler diye çağrı yapılır. Onlar da şefaata eder, çıkarırlar. Şefaata eder, çıkarırlar. Şefaata eder, çıkarırlar. Şefaata ederler de kalbinde, bir zerre ağırlığında iman bulunan herkesi çıkarırlar.”[117]

Ebû Bekir es-Sıddîk diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) âhirette şefaata edeceklerden bahsetti ve buyurdu ki: **“... Sonra denilir ki: ‘Şehidler çağırın. Onlar dilediklerine şefaata etsinler’...”**[118]

Sıddıkların şefaata etmeleri

·Ebû Bekir diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) âhiratte şefaata edecekleri anlattı ve devamında buyurdu ki: **“...Sonra denilecek ki: ‘Sıddıkları çağırın da şefaata etsinler’...”**[119]

Mu’minlerin birbirlerine şefaata etmeleri

· Ebû Sa’îd el-Hudrî, Rasûlullâh’ın (*sallallahu aleyhi ve sellem*) kıyamette Yüce Mevlâ’nın görüleceğini, Sırât Köprüsü’nün kurulacağını, insanların Onun üstünden geçeceğini ve orada şefaata edeceklerin, şefaata edeceklerini anlattı ve devamında buyurdu ki:

“...O gün, kurtulduklarını gören mü’minlerin, kardeşlerinin haklarını Cebbâr olan Yüce Mevlâ’dan talep etmeleri, bugün sizlerin, ortaya çıkmış olan bir hakkı benden istemenizden daha ısrarlı ve daha karardır. Öyle ki, kurtulan mü’minler diyeceklerdir ki: ‘Ey Rabbimiz! Bizimle beraber namaz kılan, bizimle beraber oruç tutan ve bizimle beraber diğer amelleri yapan kardeşlerimiz nerede?’ Allahu Teâlâ ‘Haydi gidin, kalbinde bir Dînâr kadar imân olan her

kimi bulursanız çıkarın' buyuracak. Allahu Teâlâ onların suretlerini yakmayı ateşe haram edecektir. Kurtulan mü'minler onlara gelirler. Bazıları ayaklarına kadar, bazıları bacaklarının yarısına kadar ateşe gömülmüşlerdir. Onlar tanıdıklarını çıkarırlar. Sonra dönerler. Yine Allahu Taâlâ 'Haydi bir daha gidin, kalbinde yarım Dînâr ağırlığınca imân olan her kimi bulursanız, onları da çıkarınız' buyuracak. Onlar da tanıdıklarını çıkarıp dönecekler. Yine Allahu Teâlâ 'Haydi bir daha gidin, kalbinde zerre kadar iman olan her kimi bulursanız, çıkarın' diyecek. Nihayet böyle olanlardan tanıdıklarını çıkaracaklar.”[120]

· Ebû Sa`îd el-Hudrî diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki:

“Ummetimden öyle kimse vardır ki, topluma şefaât eder. Öylesi de vardır ki, bir kabileye şefaât eder. Öylesi de vardır ki, sülalesine şefaât eder. Öylesi de vardır ki, bir adama şefaât eder ve bunlar cennete girerler.”[121]

· Abdullâh b. Şekîk diyor ki: Bir grup insanla birlikte İlya'da (*Kudüs'ün yakınında*) idim. Onlardan bir kimse şöyle dedi: Rasûlullâh'ın(*sallallahu aleyhi ve sellem*) şöyle söylediğini işittim:

“Ummetimden bir adamın şefaatiyle Temîmoğulları'ndan daha çok kişi cennete girecektir.”

Denildi ki: Ey Allah'ın Rasûlu! Senin dışında biri mi?

Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) **“Evet, benim dışımda biri”** buyurdu.

Hadisi rivayet eden zat kalkınca **“Bu kimdir?”** diye sordum, dediler ki bu Abdullâh b. Ebî Ced`a'dır.[122]

· Ebû Umâme el-Bâhilî diyor ki: Ben Rasûlullâh'ın(*sallallahu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurduğunu işittim:

“Şubhesiz ki peygamber olmayan bir adamın şefaatiyle Rabî`a ve Mudaroğulları gibi olan iki kabile kadar veya onlardan biri kadar insan mutlaka cennete girerler.”

Biri dedi ki: **“Ey Allah'ın Rasûlü! Rabî`a oğulları Mudaroğulları'ndan değil mi?”**

Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki: **“Ben söyledigimi söylüyorum”[123]**

· Sunâbihî diyor ki: Ben `Ubâde b. es-Sâmit'in yanına girdim. O ölüm anındaydı. Ağladım. Bana dedi ki: **"Yavaş ol! Niye ağlıyorsun? Allah'a yemin olsun ki, eğer benden şahitlik istenirse mutlaka sana şahitlik ederim. Eğer bana şefaathakki verilirse, mutlaka sana şefaath ederim..."**[124]

Çocukların ana ve babalarına şefaath etmeleri

Hadis-i şeriflerde, ergenlik çağına ermeden ölen çocukların âhirette ana ve babalarına şefaathçi olacakları beyan edilmiştir. Bu hadislerden bir kısmı şunlardır:

· Enes b. Mâlik diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki: **"Henüz ergenlik çağına ulaşmadan üç çocuğu ölen insanlardan hiçbir Müslüman yoktur ki, illâ Allah o Müslümanı, bu çocuklara olan merhameti sayesinde cennete girdirmiş olmasın"**[125]

· Ebû Hurayra diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki: **"Müslümanlardan üç çocuğu ölen herhangi bir kişiye cehennem ateşi dokunmaz. Ancak Allah'ın yemini yerini bulacak kadar dokunur."**[126]
Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) Yüce Mevlâ'nın yemininin yerine gelmesinden şu ayeti kast etmiştir:

"Sizden cehenneme uğramayacak hiç kimse yoktur. Bu, Rabbin'in üzerine aldığı değişmez bir hükümdür."[127]

- Hadisin diğer bir rivayeti şöyledir:

"Herhangi iki Müslümanın arasında, ergenlik çağına gelmemiş üç çocukları ölecek olursa Allah o çocuklara olan merhameti sayesinde o iki Müslümanı mutlaka cennete koyar."

Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) devamla buyurdu ki: **"Çocuklara denilir ki: 'Cennete girin' Onlar da derler ki: 'Ana babalarımız girsin de biz de öyle girelim' Bunun üzerine 'Siz de ana babanız da cennete girin' denilir."**[128]

· Ebû Zerr el-Ğıfârî diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki:

"Herhangi iki Müslümanın arasında, ergenlik çağına ermemiş üç çocukları ölecek olursa, Allah, o çocuklara olan

merhameti sayesinde mutlaka o iki Müslümanı affeder.”[129]

· Ummu Suleym binti Milhân diyor ki: Ben Rasûlullâh'ın (*sallallahu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurduğunu işittim:

“Herhangi iki Müslüman kişinin ergenlik çağına ermeden üç çocuğu ölecek olursa, Allah o çocuklara olan merhameti sayesinde o iki Müslümanı da mutlaka cennetine koyar.”[130]

· `Utbe b. `Abd es-Sulemî diyor ki: Ben Rasûlullâh'ın (*sallallahu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurduğunu işittim:

“Hiçbir Müslüman yoktur ki onun ergenlik çağına ermeden üç çocuğu ölmüş olsun da, o çocuklar onu cennetin sekiz kapılarında karşılayacak olmasınlar. O, dilediğinden içeriye girer.”[131]

· Ebû Sa`îd el-Hudrî diyor ki: Kadınlar Rasûlullâh'a(*sallallahu aleyhi ve sellem*) dediler ki: Bize de bir gün ayır. Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*)kadınlara vazetti ve şöyle buyurdu:

“Herhangi bir kadının üç çocuğu ölecek olursa, onlar o kadın için cehennem ateşine karşı perde olurlar.”

Bir kadın dedi ki: İki de olur mu? Rasûlullâh(*sallallahu aleyhi ve sellem*) da **“İki de olur.”**buyurdu.[132]

· Hâris b. `Ukeyş diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki: **“Herhangi iki Müslümanın dört çocuğu ölecek olursa Allah o iki Müslümanı mutlaka cennete koyar.”**

Dediler ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Üç de olur mu?

Buyurdu ki: **“Üç de...”**

Dediler ki: Ey Allah'ın Rasûlü! İki de olur mu?

Buyurdular ki: **“İki de...”**[133]

· Abdullâh b. Mes`ûd diyor ki: Rasûlullâh(*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdular ki:

“Her kim ergenlik çağına ermemiş üç çocuğunu önünden gönderecek olursa, bunlar onun için cehennem ateşine karşı sağlam bir kale olurlar.”

Ebû Zerr dedi ki: Ben iki tane gönderdim.

Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdular ki: **“İki tane de olur.”** Kurrâların efendisi Ubeyy b. Ka`b dedi ki: Ben bir tane gönderdim. Rasûlullâh(*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdular ki: **“Bir tane de olur.”**[134]

· Ebû Hassân diyor ki: Ebû Hurayra’ye dedim ki: Benim iki oğlum öldü. Sen bize Rasûlullâh’tan(*sallallahu aleyhi ve sellem*), ölülerimiz hususunda içimizi rahatlatacak, gönlümüzü hoşnut edecek bir hadis anlatmaz mısın?

Ebû Hurayra dedi ki: **“Evet”** (sonra Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*)’dan şu hadisi nakletti:

“Ölenlerin küçükleri cennetin minikleridir. Onlardan biri babasıyla veya ana babasıyla karşılaşır. Onun eteğinden veya elinden, benim senin şu elbisenin ucunu tuttuğum gibi tutar. Allah onu ve babasını cennete koyuncaya kadar onu bırakmaz”[135]

· Ebû Hurayra diyor ki: Bir kadın Peygamber’e(*sallallahu aleyhi ve sellem*) küçük çocuğunu getirerek şöyle dedi:

“Ey Allah’ın peygamberi! Bunun için Allah’a dua et.

Gerçekten üç tanesini defnettim” Rasûlullâh(*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki: **“Üç çocuk mu defnettin?”**

Kadın dedi ki: **“Evet”**

Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdu ki: **“Muhakkak ki sen, cehennemden kuvvetli bir engelle engellenmiş oldun”**[136]

Osman (r.anh)’ın şefaet etmesi

· Hasan el-Basrî diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdular ki:

“Kıyamet gününde Osman b. Affân, Rabî`a ve Mudaroğulları kadarına şefaet edecektir.”[137]

Hadis Hasan el-Basrî’den rivayet edildiği için mürseldir.

Yaşlı insanın şefaet etmesi

· Enes b. Mâlik diyor ki: Rasûlullâh (*sallallahu aleyhi ve sellem*) buyurdular ki:

“İslâm’da kırk sene geçiren hiçbir yaşlı kimse yoktur ki, Allah ondan üç türlü belayı uzaklaştırmış olmasın. Bunlar

deli olmak, cüzzam hastalığına yakalanmak ve sedef hastalığına yakalanmaktır. Bu kişi elli yaşına erişince Allah onun hesabını kolaylaştırır. Altmışına ulaşınca Allah ona, üzerine vacip olana yönelmeyi nasip eder. Yetmişine ulaşınca onu Allah sever ve semâ halkı severler. Seksenine ulaşınca Allah onun yaptığı iyilikleri kabul eder, kötülüklerini bağışlar. Doksanına varınca Allah onun geçmiş ve gelecek günahlarını affeder. Ona ‘Allah’ın yeryüzündeki esiri denilir’ ve o ailesine şefaet eder.”[138]

[1] Zümer, 44.

[2] Secde, 4.

[3] Enam, 51.

[4] Enam, 70.

[5] Meryem, 87.

[6] Tâhâ, 109.

[7] Bakara, 255.

[8] Yûnus, 3.

[9] Zuhruf, 86.

[10] Enbiyâ', 28.

[11] Sebe', 23

[12] Necm, 26.

[13] Müddessir, 48.

[14] Şu`arâ', 100-101.

[15] Bakara, 48, 123.

[16] Bakara, 254.

[17] Mutezile ve Hariciye fırkalarına, “İmân ve küfür” bölümlerinde detaylı olarak değinilmiştir. Onlara müracaat edilmelidir.

[18] Tirmizî, Kıyâmet, bab: 11, hn: 2435 (Tirmizî bu hadisin Hasen, Sahîh ve Ğarîb olduğunu söylemiştir); Ebû Dâvûd, Sünnet, bab: 21, hn: 4739; Müsned, İmam Ahmed, III, 213.

[19] Tirmizî, Kıyâmet, 11, 2436; İbni Mâce, Zühd, bab: 37, hn: 4310.

[20] Müsned, İmam Ahmed, III, 330.

[21] Zümer, 44.

[22] Buhârî, Tevhîd, bab: 24; Müslim, İmân, bab: 302, hn: 183; Müsned, İmam Ahmed, III, 94, 95.

[23] Buhârî, Rikâk, bab: 51.

[24] Müsned, İmam Ahmed, III, 326.

[25] Müslim, İmân, bab: 326, hn: 193 (Metin Müslim’e aittir); Buhârî, Tevhîd, bab: 36, hn: 7510.

[26] Buhârî, Tevhîd, bab: 25; Müsned, İmam Ahmed, III, 133, 147, 208.

[27] Darımî, Mukaddime, bab: 8, hn: 53; Müsned, İmam Ahmed, III, 144.

[28] Buhârî, Tevhîd, bab: 24; Rikak, bab: 52.

[29] Müsned, İmam Ahmed, I, 454.

[30] Müsned, İmam Ahmed, I, 5.

[31] Müslim, Musâfirîn, bab: 252, hn: 804; Müsned, İmam Ahmed, V, 249, 251, 255, 257.

[32] Darımî, Fedâilu'l-Kur'ân, bab: 15, hn: 3394; Müsned, İmam Ahmed, V, 348.

[33] Müsned, İmam Ahmed, II, 174.

[34] Müsned, İmam Ahmed, III, 40.

[35] Tirmizî, Fedâilu'l-Kur'ân, bab: 9, hn: 2891 (Tirmizî hadisin Hasen olduğunu söylemiştir); İbni Mâce, Edeb, bab: 52, hn: 3786; Müsned, İmam Ahmed, II, 299, 321.

[36] Tirmizî, Fedâilu'l-Kur'ân, bab: 13, hn: 2905 (Tirmizî hadisin Garib olduğunu söylemiştir.); İbni Mâce, Mukaddime, bab: 16, hn: 216.

[37] Enbiyâ', 28.

[38] Necm, 26.

[39] Buhârî, Tevhîd, bab: 24; Müslim, İmân, bab: 302, hn: 183; Müsned, İmam Ahmed, III, 94, 95.

[40] Nesâî, Tatbîk, bab: 81, hn: 1138.

[41] Müsned, İmam Ahmed, V, 43.

[42] Buhârî, Tevhîd, bab: 24; Müslim, İmân, bab: 302, hn: 183; Müsned, İmam Ahmed, III, 94, 95.

[43] Nesâî, Tatbîk, bab: 81, hn: 1138.

[44] Müsned, İmam Ahmed, V, 43.

[45] İbni Mâce, Zühd, bab: 37, hn: 4313 (Zevâid'de bu hadisin zayıf olduğu belirtilmiştir).

[46] Müsned, İmam Ahmed, I, 5.

[47] Müsned, İmam Ahmed, III, 326.

[48] Müsned, İmam Ahmed, III, 11, 12.

[49] Müslim, Fedâil, bab: 3, hn: 2278; Ebû Dâvûd, Sünnet, bab: 13, hn: 4673; Müsned, İmam Ahmed, II, 540.

[50] Müslim, İmân, bab: 330-332, hn: 196; Darımî, Mukaddime, bab: 8, hn: 52.

[51] Tirmizî, Menâkib, bab: 1, hn: 3616.

[52] İbni Mâce, Zühd, bab: 37, hn: 4308; Müsned, İmam Ahmed, III, 2.

[53] Hz. İbrâhîm'in burada açıkladığı hilaf-i hakikat konuşması şunlardır:

Birincisi: Gökteki gezegenlerin, ayın ve güneşin, rabbi olduğunu söylemesi, daha sonra bunlar batınca ilah olamayacaklarını bildirmesidir. (Bkz. Enâm, 76-78.)

İkincisi ise: Putları paramparça ettikten sonra kendisinden neden bunu yaptığı sorulunca "Bu putların büyükleri bunları kırdı" demesidir. (Bkz. Enbiyâ', 62-63.)

Üçüncüsü ise: Hanımı Sâre ile Mısır'a gittiğinde, oranın yöneticisi olan tâğûtun Sâre'ye hain baktığında Sâre'nin, bacısı olduğunu söylemesidir. (Bkz. Buhârî, Enbiyâ', bab: 8)

[54] Busrâ ve Himyar, Irak'taki iki şehrin adıdır.

[55] Buhârî, Tefsîr, Sûrati'l-İsrâ', bab: 5; Müslim, İmân, bab: 327, hn: 194; Müsned, İmam Ahmed, II, 435.

[56] İsrâ', 79.

[57] Tirmizî, Tefsîr, Sûrati'l-İsrâ', bab: 18, hn: 3148 (Tirmizî hadisin Hasen ve Sahîh olduğunu söylemiştir)

[58] Buhârî, Zekât, bab: 52.

[59] Müsned, İmam Ahmed, I, 281-282, 295-296.

[60] Buhârî, Teyemmum, bab: 1; Salât, bab: 56; Müslim, Mesâcid, bab: 3, hn: 521; Nesâî, Gusl, bab: 26; Darımî, Salât, bab: 111, hn: 1396.

[61] Müsned, İmam Ahmed, I, 301.

[62] Bkz. Müsned, İmam Ahmed, V, 161, 162.

[63] Buhârî, Rikâk, bab: 51; Ebû Dâvûd, Sünnet, bab: 23, hn: 4740; Tirmizî, Cehennem, bab: 10, hn: 2600 (Tirmizî hadisin Hasen ve Sahîh olduğunu söylemiştir); İbni Mâce, Zühd, bab: 37, hn: 4315.

[64] Bkz. Buhârî, Rikâk, bab: 51.

[65] Buhârî, Tevhîd, bab: 19, 36; Rikâk, bab: 51; Tefsîr, Sûrati'l-Bakara, bab: 1; Müslim, İmân, bab: 322-326, hn: 193; Müsned, İmam Ahmed, III, 116, 144, 178, 244, 248.

[66] Müsned, İmam Ahmed, I, 5.

[67] Müsned, İmam Ahmed, I, 281-282, 295-296.

[68] İbrâhîm, 22.

[69] Darimi, Rikâk, bab: 84, hn: 2807.

[70] Buhârî, Menâkibu'l-Ensâr, bab: 40; Rikâk, bab: 51; Müslim, İmân, bab: 360, hn: 210.

[71] Buhârî, Menâkibu'l-Ensâr, bab: 40; Rikâk, bab: 51; Müslim, İmân, bab: 357-359, hn: 2009.

[72] Buhârî, Tıbb, bab: 42; Müslim, İmân, bab: 374, hn: 220; Tirmizî, Kıyâmet, bab: 16, hn: 2446. (Tirmizî bu hadisin Hasen ve Sahîh olduğunu, konuyla ilgili olarak Abdullâh b. Mes'ud ve Ebû Hureyre'den de hadisler rivayet edildiğini söylemiştir)

[73] Bkz. Müslim, İmân, bab: 371-372, hn: 218.

[74] Bkz. Müslim, İmân, bab: 367, hn: 216.

[75] Müslim, İmân, bab: 373, hn: 219.

[76] İbni Mâce, Zühd, bab: 34, hn: 4285; Müsned, İmam Ahmed, IV, 16.

[77] Müsned, İmam Ahmed, II, 359.

[78] Müsned, İmam Ahmed, V, 393.

[79] Tirmizî, Kıyâmet, bab: 12, hn: 2437 (Tirmizî bu hadisin Hasen ve Garip olduğunu söylemiştir); İbni Mâce, Zühd, bab: 34, hn: 4286; Müsned, İmam Ahmed, V, 250.

[80] Müsned, İmam Ahmed, V, 413; Taberânî, Mu`cemu'l-Kebir, IV, 127, hn: 2882. Heysemî şöyle demiştir: "Bu hadisi İmam Ahmed ve Taberânî rivayet etmişlerdir. Her ikisinin senedinde de zayıflık vardır. Fakat bu hadisi Bezzâr Enes'ten, İbni Ebî Âsım da Sevbân'dan rivayet etmişlerdir. Hadisin rivayet edildiği bu yollar birbirlerini desteklemektedir." (Bkz. Mecma`u'z-Zevâîz, X, 375, 406)

[81] Taberânî, Mu`cemu'l-Kebir, XVII, 128, hn: 312. İbni Kesîr, Hafız Ziyâ'nın "Ben bu hadis için herhangi bir illet bilmiyorum" dediğini nakletmiştir. (Bkz. Nihayetu'l-Bidaye, II, 157)

[82] Müsned, İmam Ahmed, I, 6.

[83] Tirmizî, Kıyâmet, bab: 9, hn: 2433 (Tirmizî hadisin Hasen ve Garîb olduğunu söylemiştir)

[84] Müsned, İmam Ahmed, IV, 59.

[85] Müsned, İmam Ahmed, III, 500.

[86] Tirmizî, Deavât, bab: 119, hn: 3578 (Tirmizî bu hadisin Hasen, Sahîh ve Garib olduğunu söylemiştir); İbni Mâce, İkame, bab: 189, hn: 1385; Müsned, İmam Ahmed, IV, 138.

[87] Buhârî, Merdâ, bab: 6; Müslim, Birr, bab: 54, hn: 2576;

Müsned, İmam Ahmed, I, 346.

[88] Buhârî, Rikâk, bab: 51; İlm, Bab: 33; Müsned, İmam Ahmed, II, 307, 518.

[89] Müsned, İmam Ahmed, IV, 415.

[90] Müslim, İmân, bab: 338, hn: 199.

[91] Tirmizî, Kıyâmet, bab: 13, hn: 2441; Müsned, İmam Ahmed, VI, 28, 29.

[92] Müsned, İmam Ahmed, I, 301.

[93] Müsned, İmam Ahmed, V, 149.

[94] Müsned, İmam Ahmed, IV, 404.

[95] Tirmizî, Kıyâmet, bab: 11, hn: 2435 (Tirmizî bu hadisin Hasen, Sahîh ve Garib olduğunu söylemiştir); Ebû Dâvûd, Sünnet, bab: 21, hn: 4739; Müsned, İmam Ahmed, III, 213.

[96] Tirmizî, Kıyâmet, bab: 11, hn: 2436 (Tirmizî bu hadisin bu yönüyle Garib olduğunu söylemiştir); İbni Mâce, Zühd, bab: 37, hn: 4310.

[97] İbni Mâce, Zühd, bab: 37, hn: 4311. (Heysemî bu hadisin senedinin sahîh, ravilerinin güvenilir kimseler olduklarını söylemiştir)

[98] Müsned, İmam Ahmed, II, 75.

[99] Buhârî, Rikâk, bab: 51; Ebû Dâvûd, Sünnet, bab: 23, hn: 4740; Tirmizî, Cehennem, bab: 10, hn: 2600 (Tirmizî hadisin Hasen ve Sahîh olduğunu söylemiştir); İbni Mâce, Zühd, bab: 37, hn: 4315.

[100] Müslim, Salât, bab: 11, hn: 384; Ebû Dâvûd, Salât, bab: 35, hn: 523; Tirmizî, Menâkib, bab: 1, hn: 3614 (Tirmizî hadisin Hasen ve Sahîh olduğunu söylemiştir); Nesâî, Ezân, bab: 37, hn: 679; Müsned, İmam Ahmed, II, 168.

[101] Buhârî, Ezân, bab: 8; Tefsîr, Sûrati'l-İsrâ', bab: 11; Tirmizî, Salât, bab: 43, hn: 211; Nesâî, Ezân, bab: 38; İbni Mâce, Ezân, bab: 4, hn: 722.

[102] Müsned, İmam Ahmed, IV, 108.

[103] Mekke ile Medine arasında, yolun üzerinde, Cuhfe Mevkii'nde bir tepenin adıdır.

[104] Ebû Dâvûd, Cihâd, bab: 162, hn: 2775.

[105] İbni Mâce, Zühd, bab: 37, hn: 4317.

[106] Müslim, İmân, bab: 329, hn: 195.

[107] Buhârî, Tevhîd, bab: 31; Deavât, bab: 1; Müslim, İmân, bab: 334-337, 338, hn: 198, 199; Tirmizî, Deavât, bab: 131, hn: 3602; İbni Mâce, Zühd, bab: 37, hn: 4307; Dârimî, Rikâk, bab: 85, hn: 2808; Muvatta', Kur'ân, bab: 26; Müsned, İmam Ahmed, II, 275, 381, 396.

[108] Bkz. Buhârî, Deavât, bab: 1; Müslim, İmân, bab: 341, hn: 200; Müsned, İmam Ahmed, III, 134, 208, 218, 219, 258, 276, 292.

[109] Bkz. Müslim, İmân, bab: 345, 201; Müsned, İmam Ahmed, III, 384, 396.

[110] Bkz. Müsned, İmam Ahmed, I, 281-282, 295.

[111] Müsned, İmam Ahmed, III, 20 (Metin Müsned'den alınmıştır). Bkz. Tirmizî, Kıyâmet, bab: 12, hn: 2440 (Tirmizî, hadisin Hasen olduğunu söylemiştir)

[112] Müsned, İmam Ahmed, V, 325, 326.

[113] İbni Mâce, Zühd, bab: 37, hn: 4313.

[114] Tirmizî, Cihâd, bab: 25, hn: 1663 (Tirmizî hadisin Hasen, Sahîh ve Garib olduğunu söylemiştir); İbni Mâce, Cihâd, bab: 16,

hn: 2799.

[115] Ebû Dâvûd, Cihâd, bab: 28, hn: 2522.

[116] İbni Mâce, Zühd, bab: 37, hn: 4313.

[117] Müsned, İmam Ahmed, V, 43.

[118] Müsned, İmam Ahmed, I, 5.

[119] Müsned, İmam Ahmed, I, 5.

[120] Buhârî, Tevhîd, bab: 24; Müslim, İmân, bab: 302, hn: 183; Müsned, İmam Ahmed, III, 94, 95.

[121] Tirmizî, Kıyâmet, bab: 12, hn: 2440 (Tirmizî, hadisin Hasen olduğunu söylemiştir); Müsned, İmam Ahmed, III, 6.

[122] Tirmizî, Kıyâmet, bab: 12, hn: 2438 (Tirmizî hadisin Hasen, Sahîh ve Garib olduğunu söylemiştir); İbni Mâce, Zühd, bab: 37, hn: 4316; Dârimî, Rikâk, bab: 87; Müsned, İmam Ahmed, III, 470; V, 366.

[123] Müsned, İmam Ahmed, V, 257, 261, 267.

[124] Müslim, İmân, bab: 47, hn: 29; Tirmizî, İmân, bab: 17, hn: 2638; Müsned, İmam Ahmed, V, 318.

[125] Buhârî, Cenâiz, bab: 6; bab: 92; Nesâî, Cenâiz, bab: 25; İbni Mâce, Cenâiz, bab: 57, hn: 1605.

[126] Buhârî, Cenâiz, bab: 6; Müslim, Birr, bab: 150, hn: 2632; Nesâî, Cenâiz, bab: 25; İbni Mâce, Cenâiz, bab: 57, hn: 1603; Tirmizî, Cenâiz, bab: 64, hn: 1060 (Tirmizî bu konuda Hz. Ömer'den, Muaz'dan, Ka`b b. Malik'ten, Utbe b. Abd'den, Ummu Suleym'den, Câbir'den, Enes'ten, Ebû Zerr'den, İbni Mes`ûd'dan, Ebû Sa`lebe'den, İbni Abbâs'tan, Ukbe b. Âmir'den ve Kurra b. İyâs'tan da hadis rivayet edildiğini söylemiştir).

[127] Meryem, 71.

[128] *Nesâî, Cenâiz, bab: 25.*

[129] *Nesâî, Cenâiz, bab: 25; Müsned, İmam Ahmed, V, 151.*

[130] *Müsned, İmam Ahmed, VI, 376.*

[131] *İbni Mâce, Cenâiz, bab: 57, hn: 1604.*

[132] *Buhârî, Cenâiz, bab: 6; Müslim, Birr, bab: 152, hn: 2633.*

[133] *Müsned, İmam Ahmed, V, 312.*

[134] *Tirmizî, Cenâiz, bab: 64, hn: 1061 (Tirmizî hadisin Garib olduğunu söylemiştir); İbni Mâce, Cenâiz, bab: 57, hn: 1606; Müsned, İmam Ahmed, I, 451.*

[135] *Müslim, Birr, bab: 154, hn: 2635; Müsned, İmam Ahmed, II, 510.*

[136] *Müslim, Birr, bab: 155-156, hn: 2636; Nesâî, Cenâiz, bab: 26; Müsned, İmam Ahmed, II, 419, 536.*

[137] *Tirmizî, Kıyâmet, bab: 12, hn: 2439.*

[138] *Müsned, İmam Ahmed, II, 89; III, 218.*